

Fodor. A Madarask és Fák. Napjairól.

A

IV

MADARAK ÉS FÁK NAPJÁRÓL

SZÓLÓ

ISKOLAI JELENTÉSEK

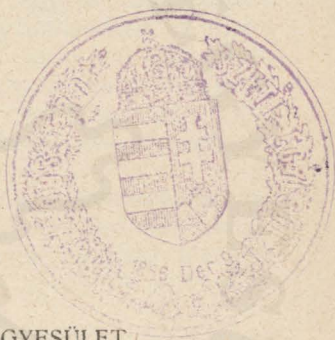
I. ÉVKÖNYVE.

1910.

Sk : 3101

x/4.

IV

AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET
MEGBIZÁSÁBÓL ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

FODOR ÁRPÁD.

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

KIADJA AZ
ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET
BUDAPEST, 1911.

JÓSI IMRE 1866. ÉVI NYOMATA

1866. ÉVI NYOMATA

1866. ÉVI NYOMATA

Neuwald Illés utódai könyvnyomda Budapest, VIII., Üllői-ut 48.

Bevezetés.

Az Országos Állatvédő Egyesület előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1906. év tavaszán a népiskolai és közigazgatási hatóságokhoz intézett rendelettel a Madarak és Fák Napját, mint iskolai ünnepet az ország összes népiskoláiban rendszeresítette.

Ez emlékezetes intézkedés óta az Országos Állatvédő Egyesület állandó kötelességének ismeri, hogy ennek a szép és nagyjelentőségű intézménynek Magyarországon való megizmosodását és meghonosítását minden hatalmában álló módon és eszközzel elősegítse.

Már a Madarak és Fák Napjának kezdeményezése alkalmával arra kötelezte magát az Országos Állatvédő Egyesület, hogy megfelelő útmutatások és minta előadások nyújtásával a néptanítókat feladatuk teljesítésében támogatni fogja.

Az Országos Állatvédő egyesület ennek a vállalkozásnak eleget teendő a miniszteri rendelet kibocsátása után azonnal megszerezte Vaday József nagyváradai községi iskolai igazgató idevágó munkáját és azt az érdeklődő néptanítóknak ingyen és portómentesen megküldötte.

Az Országos Állatvédő Egyesület ugyanakkor nyílt irodalmi pályázatot hirdetett a Madarak és Fák Napjának miként megünnepléséhez útmutatásokat és mintaelőadásokat nyújtó dolgozatokra.

Ez a pályázat igen sikeres volt, amennyiben 33 pályamű érkezett be, és ezek közül a bírálók, a Budapesti Tanító Testület és a Magyar Ornithologiai Központ öt munkát emeltek ki dicsérről. Ezeket az Országos Állatvédő Egyesület egy füzetben összefoglalva kiadta ezen cím alatt: „Miként ünnepeljük a Madarak és Fák Napját?” (A pályadíj-nyertes munkák szerzői: K. Nagy Sándor, Vaday József, Tafferer Béla, Fehér Jenő és Hirsch József.)

Az Országos Állatvédő Egyesület ezt a kiadványt is díj nélkül és portómentesen juttatta az érdeklődő néptanítókhoz. Az érdeklődés oly élénk volt, hogy a jeles pályaművekből az Országos Állatvédő Egyesület már egy év leforgása után egy második kiadást bocsátott közre.

A f. 1910. évben az Országos Állatvédő Egyesület abból a célból, hogy a néptanítóknak minél több anyag álljon rendelkezésre, egy újabb irodalmi pályázatot hirdetett ismét oly dolgozatokra, melyek a Madarak és Fák Napjának miként ünneplésére nézve útmutatást és minta előadásokat nyújtanak.

Ennek a pályázatnak határidejére 19 pályamunka érkezett be, melyeknek elbírálása még folyamatban van. A bírálók által kitüntetésre méltónak talált munkákat az Országos Állatvédő Egyesület ki fogja nyomtatni és mint a „Miként ünnepeljük a Madarak és Fák Napját?” c. kiadvány második sorozatát fogja közrebocsátani és szintén díj nélkül az érdeklődő néptanítók kezébe juttatni.

Az Országos Állatvédő Egyesület mint a Madarak és Fák Napja szép intézményének kezdeményezője és megindítója, teljes tudatában van annak, hogy ennek a nagyjelentőségű alkotásnak sorsa attól függ, hogy a népiskolai hatóságok és közegek az iskolai ünnepélyt a miniszteri rendelet nemes intencióinak teljes megértésében valóban szeretettel és rokonszenvvel felkarolják.

Egyesületünk azért folyton keresi az utakat és módokat, melyek alkalmasak arra, hogy kivált a tanítószágban a dolog iránt való érdeklődést ébresszék, fenntartsák és fokozzák. *Egyesületünk* ide irányuló törekvésében *elhatározta*, hogy a lehetőségig *meggyőződést* szerez magának arról, hogy a *Madarak és Fák Napjának megünnepléséről* szóló miniszteri rendelet miként *érvényesül a gyakorlatban?*

Évégből a f. 1910. év kora tavaszán köriratot intéztünk az ország összes tanfelügyelőségeinek vezetőihez, amelyben felkértük őket arra, hogy a Madarak és Fák Napjának megfelelő módon való megünneplését a néptanítóknak emlékezetébe idézzék, őket buzdítsák, az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga szervezésére is és kértük, hogy a Madarak és Fák ünnepének megtartásáról az egyes iskolákból beérkező jelentéseket hozzánk beküldeni szíveskednének abból a célból, hogy azokat egybegyűjtsük, összeállítsuk, feldolgozzuk és így feldolgozva közvétegyük.

Az Országos Állatvédő Egyesület említett intézkedését ebben az első évben pusztán kísérletnek tekintette, amennyiben nem lehetett tájékozva az iránt, vajjon a tanfelügyelő urak rokonszenvesen fogják-e fogadni kérésünket és vállalkozásunkat, és ez első alkalommal csakis kísérletnek minősíthető a jelentések feldolgozásának módja és a tervezett közzététel alakja is. A legnagyobb elismeréssel és őszinte köszönettel kell megállapítanunk azt, hogy a tanfelügyelő urak kevés kivétellel kérésünknek a legnagyobb előzékenységgel feleltek meg és a Madarak és Fák Napjának megünnepléséről az egyes iskolákból hozzájuk érkezett jelentéseket egybegyűjtve, az egyesületnek megküldötték. Akik kevés, vagy egyáltalában jelentéssel nem rendelkeztek, azoknak a jövőben való megküldését voltak szívesek kilátásba helyezni.

Az Országos Állatvédő Egyesület a begyűlt anyagnak t. i. a Madarak és Fák Napja megünnepléséről szóló iskolai jelentéseknek feldolgozására *Fodor Arpád* áll. főgimnáziumi tanárt, a Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület elnökét kérte fel, aki szíves volt ezt a fáradságos munkát elvállalni és teljes odaadással végezni.

Ezt a munkát az Országos Állatvédő Egyesület ezennel közre bocsátja abban a reményben, hogy ezzel az intézkedéssel a Mada-

rak és Fák Napja szép intézményének felvirágoztatása irányában ismét egy lépést tesz előre.

Egyesületünk intézkedni fog az iránt, hogy ez összeállítás lehetőleg mindazok kezébe jusson, akik a Madarak és Fák Napjának megünneplésénél ez évben közreműködtek.

Jelen kiadványt úgy tekintjük, mint az egyesület új és állandó kiadvány sorozatának elsőjét.

Még annak a kérelemnek adunk kifejezést, hogy a kir. tanfelügyelő urak a Madarak és Fák Napja ünnepének terjedése és fejlődése érdekében

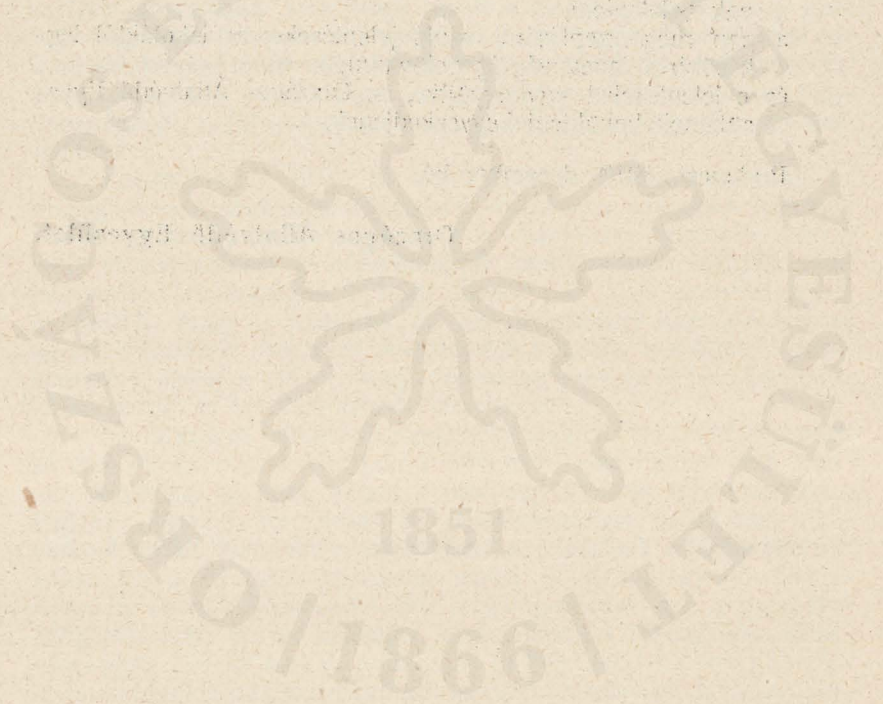
- a néptanítókat állandóan és évről-évre buzdítani,
- a megünneplés körül kiváló érdemeket szerzett néptanítókat megfelelő elismerésben részesíteni, neveiket miniszter úrnak bejelenteni,
- a nap megünnepléséről szóló jelentéseket az iskoláktól legkésőbb a tanév végéig bekívanni,
- és e jelentéseket egybegyűjtve, az Országos Állatvédő Egyesületnek beküldeni kegyeskedjenek.

Budapest, 1910. december hó.

Országos Állatvédő Egyesület.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

A Madarak és Fák Napjáról szóló iskolai jelentések. 1910.

Előhang.

Ki tudná leírni azt a gyönyörűséget, mely eget-földet betölt akkor, midőn a Madarak és Fák Napjának egy-egy sikerült ünnepélyén a favaszi virány verőfényében gyermekek, tanítók, tanítónők, lelkészek, szülők, kicsinyek és nagyok lelke egymásba olvadva a természet Urához emelkedve fölmagasztosul? Melyik az az íróttól, mely a hazai föld és természet szépségéről, kedvességéről s e bájnak legfőbb tényezőiről, a madarokról és fákról zengő, szavaló tündérsereg érzelmeit velünk híven közölhetné? Látnunk kell az ő szemükből áradó boldogságot, piros arcukról sugárzó testi-lelki üdvösséget, részt kell vennünk egy ilyen lelkes ünnepélyen: s akkor magunk is érezni fogjuk annak tartalmát.

Nem lehet azt betűkkel érzékelhetővé tenni! Nem lehet azt leírni!

Érezték ezt az iskolai jelentéseknek írói is; sokan közülök ezért már előre lemondtak a hű ecsetelés szándékáról. De még ennél is nehezebb feladat az egész ország összes ünnepélyeiről hű képet adni a beérkezett jelentések alapján.

E sorok írója, kit az O. Á. V. E. a jelentések feldolgozásával megbízott, szép feladatát a legnagyobb örömmel, hévvel és lelkiismeretességgel végezte. Ha mégis vannak hiányok, azt a feladat nehézségén kívül annak kell tulajdonítani, hogy úttörés, kísérlet, első tapogatódzás volt még csak az egész eljárás az *adatok megszerzésétől* kezdve a *feldolgozáson* át a *tanulságok levonásáig*.

Tehát első próba volt ez a jelentés írás a tanító uraknak is, akik azt sem tudták, mily adatokra van szükségünk. Meleg köszönet illeti meg őket önzetlen, szíves munkájukért. Nemcsak a jelentések megírásáért, hanem főleg az ünnepélyek lelkes, fáradságos rendezéseért.

Mennyi tiszta idealizmus árad elénk ezekből a jelentésekből, mennyi szent öröm, mennyi lelkesedés! Dicsérik az ünnepélyt rendező tanerők az intézmény nemes és üdvös voltát, magasztalják a gyermekvilágra és a közönségre gyakorolt hatását. Hálával említik a jelentést író gondnoksági és iskolaszéki elnökök s elismerik a tanfolyamvezetők is a tanítóknak lelkes és eredményes buzgalmát.

E nyilatkozatok már csak illatnélküli, hideg visszaverődései az ünnepélyek pazar sugárkévéinek és mi ezeket is — sajnos — csupán itt-ott és csak rövidesen közölhetjük jelen tájékoztatásunkban.

A körülmények csak a száraz adatok közlésére szorítanak bennünket.

Ime itt következnek betűrendben azok a tanfelügyelőségek, amelyek válaszoltak az O. Á. V. E. köriratára, és azok, amelyek ezenkívül az iskolai jelentéseket is beküldötték.

Minden vármegyénél előbb közöljük az ünneplések adatait általánosságban összefoglaltan, statisztikai úton; azután kiemeljük a nevezetesebb körülményeket, kiválóbb, ritkább, tanulságosabb eseteket; végre felsoroljuk jelleg szerint csoportosítva az iskolákat, illetőleg azoknak községeit és a rendező vagy a beszédet tartó tanerőket. Ha — különösen ez utóbbi részben — hibák vannak, méltóztassék a nehezen olvasható és hiányos írásoknak tulajdonítani. A névnek olvashatatlan aláírása — sajnos — nagyon elterjedt betegség.

Ámde ez a körülmény ne legyen lehangoló, valamint egyéb hiányok és hibák se vegyék el a kedvét kedves kartársaimnak, a tanító uraknak és úrnőknek az intézmény fejlesztésétől, sőt ellenkezőleg, épen e könyvecske tanulságai szolgáljanak arra, hogy eljárásunkat a tapasztaltak alapján tökéletesítsük.

FODOR ÁRPÁD.

1851

1866

Abauj-Torna vármegye.

Zágróczky Gyula kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő f. 1910. é. márc. 30-án kelt körrendeletében május 3-ikát tűzte ki a Madarak és fák napjának megünneplésére. E napon azonban — sajnos — a megye legnagyobb részében esős és hűvös idő volt.

114 jelentés érkezett be, és pedig 59 állami, 1 községi, 24 római katolikus, 2 görög katolikus, 25 református, 2 izraelita és 1 részvénytársasági magán jellegű iskolából.

Ezek közül 3 iskola nem tartotta meg az ünnepélyt a rossz időjárás miatt (Eszkáros, Onga, Vágáshuta) 86 tartotta meg május 3-án, a többi más májusi napon és csak 1 jún. 8-án.

Szabadban 60 tartotta meg, (ezek közül 6 iskola csak az udvaron, kertben vagy a templomtérén.) Teremben 30 ünnepelt; iskolában is, kirándulással is 21. A kirándulás egyik helyen az iskolai ünnepélyvel egy napon volt, másutt más napon. Az ünnepély a szabadban többnyire ismétlődött.

Az ünneplés is, kirándulás is általában együttes volt, csak 8 helyen történt az ünneplés külön-külön az osztályokban, Felsőmislén külön ünnepeltek az iskolában a lányok és a fiuk, több helyen a szabadban külön előadásokat tartottak csoportonként. Ezzel szemben több iskola ünnepelt együtt hét esetben, u. m. 1. Encs r. k. és Alsómizse r. k. 2. Szárazkék ref. és Alsógagy ref. 3. Szádalmás r. k. és ref. Körtvélyes ref. és Jabloncza ref. az (együttesség szép példája!) 4. Beret és Bakta ref. 5. Aszaló 3 iskolája. 6. Hidasnémeti r. k. és Tornynosnémeti ev. ref. 7. Léhen és Felsőkázsmárk r. k.

(Szárazkék és Felsőkázsmárk, meg Aszaló két iskolája nem küldött be jelentést.)

Isteni tisztelet 6 helyen nyitotta meg az ünneplést.

Majdnem mindenütt a tanító vagy a tanítók beszéde volt az ünnepély középpontja. Ez több helyen farsalgó, beszélgető és szemléltető modorban történt. Hidasnémetin a tanító beszédét összefoglalta egy VI. osztályos tanuló. Pusztaradványban különös ünneplés volt: d. e. 8 órától $\frac{1}{2}$ 12-ig és d. u. 1-től 3-ig félóránként más csoportnak más előadás volt. Több helyen beszélt az iskolaszéki vagy gondnoksági elnök vagy lelkesz is. (Tornaszentjakab) sőt mások is (Füzéren erdészek.)

Némely iskolában felolvasást tartott a tanító.

Egy helyen csak fölolvastatott a tanító a Gyermeknaptárból, az volt az ünnep (Rásony). 27 példányt ki is osztott a tanító az

O. Á. V. E. e kiadványaiból, melyet dícséretekkel halmoz el jelentésében.

Sok helyen kezdték a Himnusszal és végezték a Szózáttal az ünnepélyt. Legtöbb iskola a Vaday verseit, mondókáit és énekeit is fölhasználta. Himben a tanító és tanulók felváltva beszéltek.

Percse és Kenyhecz iskolája délelőtt a madarak ünnepét, délután a fákét ülte meg.

Az ünnepély keretében fészkelő odukat akasztottak ki 2 helyen, (Csenyéte, Pányok), odukat mutattak be 3 helyen (Felsőgagy, Kázmárk, Léhen); fáültetés, oltás vagy kapálás volt 10 helyen. Hernádvécsén az előbb ültetett fákat fölbokrézták. Máskor, tavasz nyíltával 21 helyen ültetett az ifjuság fákat. Két iskola étette a madarakat és Léhen iskolájában minden tanuló készített odukat és gondját is viselte.

Fogadalmat tettek az ünnepély keretében 25 iskolában, de az O. I. M. Liga mibenléte és megalakítása körül nagy tájékozatlanság uralkodik az egész vonalon. Csak 4 helyen alakult még a Liga, u. m. Büttös, Nagyida, Reste és Szádelő iskolájában. Tornyosnémetiben „finansziális okokból“ odázták el az őszre, Kalsán „megválasztották“ a Liga tagjait, Krasznokvajdán „kijelentették, hogy képesek belépni.“

Legszebb programjuk volt a következőknek: Nagybocsva, Jászómindzent, Derenk, Büttös, Stósz, Zsebés, Encs, Zsujta, Futókéres, Tornyosnémeti. Encsen *Loveczky Ernő*nek „A kis honvédők“ c. gyermekszínművét is előadták.

Mégegyszer különösen ki kell emelnünk ama 4 iskolának közös ünneplését. Szádelmás r. k. és ref. Körtvélyes és Jabloncza ref. iskolájának 260 tanulója 16 zászlóval vonult ki, mind a négy iskolának 1—1 tanítója beszédet tartott s mindegyik iskola ének-kara külön énekelt.

Érdeklődő közönséget (szülők, gondnoksági fagok, intelligencia) csak 12 helyen említenek a jelentések.

A község támogatja az iskolai nevelést Stószon és Nyíriben, a népet is ösztönzi az iskola Kísszalánczon, Abaujszántón. Javult az állapot, ritkán van már madár- és fapuszítás, több a madár.

Legszebben írja le a gyermeki örömet ez ünnepen Szikszó két tanítónője *Tóth Ágnes* és *Slachta Margit*. *Szélíg Jenő* Tornyosnémeti agilis tanítója így nyilatkozik az ünnepéről: „Ezen egy nap több siker koronázta fáradozásunkat, mint az iskola falai között az egész évben, ha mindég a madarokról beszéltünk volna is növénydekeinknek.“

Nagyhatása is van a díszes kivonulásnak. Sok helyen zászlókkal, zene- és énekszóval vonultak ki. Nagy öröm a gyermekségnek a szabaddban való szórakozás, játék, tánc. Csak kellő felügyelet alatt történjék az ártatlan mulatság és azon mérgek nélkül, melyek különösen a gyermeki szervezetet rombolják, t. i. a szesz és a cigaretta nélkül. Szikszón limonádét vittek ki, Sacsán is vizivás volt, de vajjon mindenütt így volt-e?

Még egy aggályunk van. Több helyen gyűjtöttek a kirándulásra rovarokat, ez állatkinzásra vezet s a tudományt sem szolgálja úgy, amint remélik. Másutt meg galyakkal díszítették föl magukat és növényeket gyűjtöttek. Ez pedig természetrombolás a fák napján.

Az ünnepnek legfőbb hatása az, hogy tárgya iránt fölkelte a tanítóság figyelmét. Most már egész éven át folyik az előkészítés az állat- és növényvédelem tanítása. (Stósz, Enyiczke, Léhen, Szala).

Jelentések Abauj-Torna vármegyéből.

Állami iskolák:

Községek:

Rendező tanítók:

Abaujrákos	Csékán József
Abaujszántó	Kertész János
Abaujszina	Gerő Ágoston
Alsócsáj	Boros György
5 Alsótökés	Sóvári János
Aranyida	Mocsári József, özv. dr. Váli Béláné
Apátka	Kéry Ferenc
Baska	Sinkó István
Bárca	Bartha János
10 Bodoló	Kováts Mihály
Bódvavendégi	Kallós Lajos
Buzinka	Molnár Mihály
Büttös	Piazza Antal
Csenyéte	Lovász Gergely
15 Csécs	Uhała Béla
Czekeháza	Várad József
Derenk	Sólymos János
(Eszkáros	Sichert Gabriella *)
Felsőgagy	Lehoci Sándor
20 Felsőhutka	Schloszari Gyula
Felsőmislye	Müller Márta, Újhelyi János
Forró	Lackó János Uhrinyák Mária
Fűzér	Farkas Gyula
Fűzérkomlós	Oravec Julia
25 Gagyvendégi	Svorszky Ferenc
Garbócbogdány	Pogonitsky Pál
Hernádvécse	Burkáz Pál
Hernádsadány	Csohány Béla
Hím	Bárdos Béla
30 Hollóháza	Fazekas János
Idabukóc	Csulák Miklós
Jánok	Bárdos József
Jászómindszent	Máriási Jenő
Kalsa	Simánd Pál

*) A zárójelbe tett iskolákban nem tartották meg az ünnepélyt.

35	Kássháamor	Lukács Győző
	Királynépe	Maczkóné Spiesz Irén
	Kisszalánc	Lucsy Antal
	Komaróc	Bányai János
	Krásznókvajda	Simkó Géza
40	Makrancz	Szombathy Ilona
	Meczenzéf	Román József
	Miszlóka	Krompászki Rezső
	Nagybocsva	Csiszár Andor
	Nagyida	Vajda Károly
45	(Onga	Kondis József)
	Perecse	Medveczki Lajos
	Petőzsinye	Göntér Paula, Porkoláb József
	Péder	Rene István
	Pusztaradvány	Sz. Szabó Miklós
50	Ránkfüred	Vass Gáspár
	Somod	Balla István, Tamási Erzsébet
	Stosz	Wengritzky János
	Szalánczujváros	Murányi László
	Szadelő	Vétzy Viktor
55	Szepsi	Kóta Sámuel, Sarneczky Vilmos
	Szilvásapáti	Glóz Károly
	Újszállás	Ormády Antal
	(Vágáshuta	Rády Margit)
	Zsebes	Stenczel Mária

Községi iskolák :

Kassa ?

Róm. kath. iskolák :

	Abaujszakalj	Somogyi Andor
	Alsómizse	Kresz Pál
	Buzita	Égly Béla
	Debrőd	Bárdos Gyula
5	Encs	Stumpf Antal, Migály Mária
	Enyiczke (fiuisk.)	Hován Endre, Grieger Elza
	Enyiczke belső leányisk.	Koleszár Mária
	Enyiczke külső leányisk.	Fekete M. Ignátia
	Hidasnémeti	Deme Antal
10	Hidvégardó	Somsák János, Lénerth Lujza
	Ináncs	Albrecht István
	Jászó	Barna Béla
	Jászóújfalva	Szilágyi Mátyás
	Kassabéla	Gocsál Endre, Weisz Alice
15	Kenyhecz	Kálnay Alajos
	Léhen	Jámbor Mihály
	Reste	Kukla Károly
	Sacza	Kern Gyula

	Semse (fiuisk.)	Jánossy István
20	Semse (leányisk.)	Kupcsák M. Teréz
	Szádalmás	Nagy Mihály
	Szikszó	Tóth Ágnes, Slachta Margit
	Tornaszentjakab	Huszovszky János lelkész
	Tornyosnémeti	Szélig Jenő, Deme Antal

Görög kath. iskolák :

Filkeháza	Groholy Emánuel
Kány	Szedlák József

Református iskolák :

	Abaujvecser	Láng Lajos
	Abaujvár	Szécsény Lajos
	Alsógagy	Groholy György
	Alsóhám	Rákay József
5	Aszaló	Kovács Béla
	Bakta	Fidler István
	Beret	Monoky István
	Buzita	Simon Gyula
	Futókéres	Gergely István
10	Gönczruszka	Vita Károly
	Hernádszentandrás	Szabó István
	Hidvégardó	Boszna Endre
	Jablonca	Sonkoly Béla
	Kázsmárk	Molnár Sándor
15	Körtvélyes	Barkáz Dániel
	Nagykinizs	Simon Károly
	Nyíri	Ványi József
	Pányok	Baksy László
	Rásony	Baksy István
20	Reste	Takács Gyula
	Szádalmás	Veén Sándor
	Szala	Schönwitzky Sándor
	Szentistvánbaksa	Karsay Lajos
	Tomor	Zombor Lajos
25	Zsulyta	Szabó Sándor

Izraelita iskolák :

Kassa	Szilágyi Nándor
Szikszó	Weinberger Vilmos

Részvénytársasági iskola :

Lucziabánya	Vilim Gyöző
-------------	-------------

Alsó-Fehér vármegye.

Nehéz János kir. tanfelügyelő 37 állami iskolából küldött be jelentést. Ezek közül 2 helyen nem volt ünnepély. Magyarlapádon járvány miatt, Diódon pedig azért, mert a tanulók 94⁰/₀-a nem magyar ajku; itt az ünnepély helyett többször tartott a tanító a rendes előadás közben magyarázatot a fák és madarak hasznáról.

Együtt ünnepeltek kiránduláson az istvánházai, magyarsülyei, magyarherepei és ózdi iskolák.

Külön Fák Napja és Madarak Napja volt (márc. és máj.) Asszonynépén.

22 helyen májusban, 13 helyen júniusban tartották meg.

22 helyen szabadban, 8 helyen teremben, 5 helyen bent is, kint is.

A tanító mindenütt beszélt, Marosszentbenedeken a gondnok-sági elnök is. Olvasmányok tartalmát tárgyalták az ünnepély keretében Buzásbocsárdon.

Szebb műsor volt Alamor, Buzásbocsárd, Csombord, Kis-sólymos, Magyarbecze, Marosszentbenedek, Marosujvár, Nagylak, Pókafalva és Zalatna ünnepélyein.

Közönség 9 helyen volt.

Faültetés csak Asszonynépén és Magyarlapádon volt az ünnepély keretében. Drazzón május elején ültettek szederfákat.

Felenyeden kutyatejet gyomláltak a legelőn az ünnepély keretében.

Marosujvárott etették a madarakat egész éven át.

Fogadalmat csak Alamorban tettek.

Jelentések Alsó-Fehér vármegyéből.

Állami iskolák:

Községek:

Rendező tanítók:

Alamor	Gábos Áron
Alvincz	Bydeskuty Ede
Asszonynépe	Balogh Márton
Balászfalva	Máthé Albert
5 Borbánd	Szőke Imre
Buzásbocsárd	Benedek Antal
Csombord	Sikó Gergely
(Diód	Nagy Sándor)
Drazzó	Székely József
10 Felenyed	Gyenge Aurél
Gyulafehérvár	Balla N.
Istvánháza	Szöcs Dénes
Karácsonyfalva	Balássy Gyula
Kisenyed	Martin Vazul
15 Kissólymos	Demeter Mihály

	Krakkó	Antal Béla
	Magyarbagi	Székely István
	Magyarbecze	Szász Károly
	Magyarhérepe	Bartha Lajos
20	Magyarkapud	Gábor Dezső
	(Magyarlapád)	Jászberényi Róbert)
	Magyarlökkös	László Albert
	Magyarsülye	Szathmári József
	Maroscsúcs	Nagy Ferenc
25	Marosgombás	Csepi Lajos
	Marosszentbenedek	Bede Károly
	Marosújvár	Joriván Antal
	Miriszló	Kiss Elek
	Nagyenyed	Kadár János
30	Nagyeny. leányisk.	Bedő Dénes
	Nagylak	Tóth József
	Ózd	Székely Samu
	Pókafalva	Kinda György
	Szászújfalú	Sükösd József
35	Verespatak	Váradai Menyhért
	Vingrád	Both Béla
	Zalatna	Stitz Pál.

Arad vármegye.

Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő helyett *Hajdu Ferenc* kir. s. tanfelügyelő értesíti az O. Á. V. E.-et, hogy a beérkező jelentéseket készséggel fogja összegyűjteni és elküldeni. A munkálat befejezése előtt azonban nem érkeztek be a jelentések.

Lukácsy Lajos ügyvédnek, az aradi állatvédő egyesület ügyvivő elnökének jelentéséből értesültünk azonban arról, hogy az aradi áll. elemi iskolai növendékek június 12-én d. u. a város-
lígetben tartották meg az ünnepélyt és hogy ez alkalommal az Á. V. E. részéről dr. Nagy Orbán választmányi tag tartott előadást.

Árva vármegye.

Adamovich Pál e vármegyének kir. tanfelügyelője, már hét ízben felszólította a tanítószágot az ünnep megtartására és a Liga megalakítására. 17 iskolából érkezett be 18 jelentés. Biélipotokon nem ülték meg a napot, 11 állami, 3 róm. kath., 2 ev. és 1 közs. iskolában megtartották. Párniczáról 2 áll. tanító számol be külön ünnepélyről.

Május különböző napján volt az ünnep, csak egy helyen volt

áprilisban és 2 helyen júniusban. Chizsnén külön Madarak Napja volt május 23-án és Fák Napja 24-én.

Kirándulás 10 helyen volt. Egy helyen mulatsággal (?) kötötték egybe. A tanító beszédéről csak két helyen nincs szó. Zázriván a gondnoksági elnök is beszélt, Vitanován egy tanítónő is.

Odukat függesztettek ki 3 ünnepély keretében Párniczán.

Faültetés volt Novotyn és Vitanován.

Fogadalom és buzdítás a belépésre egy-egy helyen volt.

Legszébb műsor volt Chizsnén, Párniczán (áll. és ev.), Pokrivácson.

Alsókubinban egész évben buzdítják a tanulókat az állatvédelemre, odukat készíttetnek velük, a madarakat etették és gyümöcsfákat ültettek. Pokrivácson eperfákat ültettek.

Jelentések Árva vármegyéből.

Állami iskolák:

Községek:

Rendező tanítók:

Alsókubin	Omilyák János
(Bielipotok)	Mojercsák János)
Chizsne	Uradnik Vendel
Felsőzubricza	Bosnyák Vendel
5 Medzibroggy	Zostyák András
Nagybisztrec	Kuszy Gyula
Námesztó	Mucskó Elemér
Novoty	Bányai Péter
Párnica	Szubuly Mátyás
	Gyurkovics Lajos
10 Pokrivács	Ilgó Gabriella
Zázriva	Viszolajszky Béla.

Községi iskola:

Jászsonka	Szerbág Károly.
-----------	-----------------

Róm. kath. iskolák:

Alsólehotta	Mikula Medárd
Árvaváralja	Mállák Pál
Vitanova	Hulkovszki János
	Szabóné D. Irma.

Ág. ev. iskolák:

Parnica	Tréger Pál
Zsaskó	Solcz József.

Baranya vármegye.

Kuliszéký Ernő kir. tanfelügyelő helyett *Vidacs Aladár* kir. s. tanfelügyelő jelenti, hogy a vezetése alatt álló tankerület népoktatási intézeteiben a Madarak és Fák napját majdnem kivétel nélkül megünnepelték; ahol nem, ott elfogadható komoly okok szerepeltek. 19 iskola jelentését küldte meg; a többi jelentést, minthogy azok más ügyek keretében tétettek, nem küldhette meg. Ezek száma mintegy 270. „Különbén örömmel mondhatom — így végződik a jelentés — az állat- és növényvédelem itt hova-tovább a népnek vérévé válik. Dicséret érte a lelkes tanítósnak.“

A 19 iskola közül 7 községi, 6 róm. kath., 3 ref. és 3 társulati.

Különböző időben ünnepeltek, 10 iskola májusban, 9 júniusban.

Az ünnepély előtti istentiszteletről 4 jelentésben van szó, Szava községben a ref. templom volt e szép ünnepély színhelye, 14 iskola tartotta kinn a szabadban az ünnepélyt kirándulás keretében. Együtt ünnepeltek a keszúri erdőben Keszü, Malom, Gyód és Kökény r. k. iskolái ezen iskolák igazgatójának a keszúri plébánosnak vezetésével. Külön ünnepeltek Pécs Ágoston-téri iskolájának I—II. és III—VI. osztályai. A kiránduláson osztályonként beszéltek Vasasbányatelepen.

Nem mindenütt beszélt a tanító, de Hasságyon, Máriakéménden, Szabolcsbányatelepen két tanító beszélt, Keszün és Szaván pedig az iskolaszéki elnök is beszédet tartott az ifjuságnak.

Legszebb műsor volt Egerág, Hasságy, Máriakéménd, Keszü, Püspökbogád, Szava, Szabolcsbányatelep és Vasasbányatelep ünnepein. Faültetés, odukiakasztás nem volt.

Hasságyon az egész község résztvett az ünnepélyben, Egerágon az iskolaszék, előljáróság és még mások is számosan, Szaván a szülők.

A Ligát Belvárdon és Vasasbányatelepen alakították meg.

Jelentések Baranya vármegyéből.

Községi iskolák :

Egerág	Kanthrohr Géza
Hasságy	Herr Róbert
Kémes	Vitányi Sándor
Máriakéménd	Herr Sebestyén
5 Pécs belvárosi fiúiskola	German István
Pécs „ leányiskola	Gombárovitsné Nick Józsa
Pécs Ágostontéri	Dobra Imre

Róm. kath. iskolák :

Keszü	Somssich Sándor
Malom	„
Gyód	„
Kökény	„

5 Püspökbogád
Ráctöttös

Báthory József
Czéhmann János
Miller János

Ref. iskolák :

Belvárd
Szava
Várdaróc

Németh Árpád
Kovács Bálint eln., Szücs Kálmán
Zsilli Károly

Társulati iskolák :

Szabolcsbányatelep
Szászvárbányatelep
Vásashányatelep

Wolf Mihály, Polácsi János
Kovács Róza
Kiesze Ferencz

Bars vármegye.

Tomcsányi János kir. tanfelügyelő csak az állami iskolákról szól. Ezekről is csak azt mondja, hogy egy részük később keletkeztén, az 1906. évben kiadott rendeletnek nincs birtokában, mások pedig kellő nyilvántartás hiányában nem nyújtottak be jelentést. Mindössze csak három iskoláról küldött be jelentést, de intézkedett a tanfelügyelő, hogy mindkét hiány pótolassék s így a jövőben az összes állami iskolák be fogják terjeszteni jelentéseiket s ezeket készséggel bocsátja majd rendelkezésre a tanfelügyelőség.

E három iskola közül egyik április 18-án, a másik kettő pedig május hóban ünnepelt. Brogyánban kirándulás volt a tanítónő beszédével, szavatokkal és énekekkel. Felsőbesenyőn a rendes tanítás keretében csakis a madarakról és fákról tartottak előadást az iskolában, délután az eső miatt elmaradt a kirándulás, de azért faültetés volt. Gyertyánfán a szülők is érdeklődtek az ünnepély iránt.

Brogyinban etetik a madarakat télen a gyermekek.

Jelentések Bars vármegyéből.

Állami iskolák :

Brogyán leányisk.
Gyertyánfa
Felsőbesenyő

Misialovszky Irén
Cseh Miklós
Bandura László

Bács-Bodrog vármegye.

Faragó János kir. tanfelügyelő helyett *Csapó Kálmán* kir. s. tanfelügyelő kéri az O. Á. V. E.-et, hogy jövő évi április havában intézzen átiratot a hivatalhoz és a tanfelügyelőség a beérkező jelentéseket készséggel fogja az egyesületnek rendelkezésére bocsátani.

Besztercze-Naszód vármegye.

Mirtse Lajos kir. tanfelügyelő 23 áll. el., 6 közs. el. és 1 áll. iparos és keresk. tanonciskolából, összesen 30 iskolából küldött be jelentést.

Valemaren nem tartották meg az ünnepet, mert zárva volt az intézet, de évközben előadás keretében kiterjeszkedtek a fák és madarak védelmére és gyakorlatilag is művelték azt. A Ligát is megalakították.

Márciusban 2 helyen, áprilisban 14 helyen és májusban 13 helyen ünnepeltek.

Teremben 11, szabadban 14 helyen, itt is, ott is 4 helyen volt az ünnep.

Osztályonként vagy csoportonként külön volt Beszterczén és Sófalván.

Tanító beszéde majdnem mindenütt volt. Ima Entradámon, Priszlópon és Sófalván volt.

Szebb műsor volt Bánffytelepen, Tacson, Zselyken és Nagyilván.

Faültetés volt az ünnepélyen: Borgóprundon, Dombháton, Kisbudakon, Lajosfalván, Nagysajón, Naszódon, Szálván, Telcsen, Zselyken, Majeren és Nagyilván (11 helyen). Máskor volt faültetés Priszlópon, Nagysajón és Szászbonyádon.

Művészek elhelyezése az ünnepélyen Naszódon történt.

Fogadalmat tettek és a Ligába léptek 12 helyen. Naszódon a tanítónak ez irányú fáradozása sikertelen volt.

Közönség csak Magyarneemgyén volt.

Az ünnepély nagy és jótékony hatását tapasztalják Bánffytelepen, Magyarneemgyén.

Télen etetik a tanulók a madarakat Valemaren.

Jelentések Besztercze-Naszód vármegyéből.

Állami iskolák:

Bánffytelep	Kövári Izsák
Besztercze	Mihály Gábor
Borgóbesztercze	Szilassy Miklós
Borgóprund	Csincsek Béla
5 Domavölgy	Lány Géza
Dombhát	Francia János
Entrádám	Szathmári Jakab
Hordó	Daul János
Kisbudak	Radó Lipót
10 Lajosfalva	Vitos Domokos
Magyarneemgye	Weirauch Mihály
Nagysajó	Józsa Márton
	Bodola Lenke

	Naszód	Viola Gábor
15	Óradna	Bertha Károly
	Priszlóp	Szuravics Antal
	Radnaborberek	Papp Gábor
	Sófalva	Veszterynn Móric
	Szálva	Bereczk Farkas
	Szászbonyád	Nagy Margit
20	Tacs	Filiném János
	Telcs	Sütő Gyula
	(Valemare	Zsigmond Albert
	Zselyk	Vinstelsen Elemér
		Böröczk Mihály)
		Valentiny Endre

Községi iskolák :

	Borgótka	Doloyó János
	Kosna	Szász Ananiasz
	Magura	Krisztia Gyula
	Majer	Bal Virginia
5	Nagyilva	Cornitics Szilván
		Januel Kelemen

Alapítványi iskola :

Naszód	Grivase Kelemen
--------	-----------------

Áll. ip. és keresk. isk. :

Besztercze	Kállay Miklós
------------	---------------

Békés vármegye.

Mikler Sándor kir. tanfelügyelő helyett *Dr. Horváth Dezső* kir. s. tanfelügyelő 26 iskola 27 jelentését küldte be, (de a szentetornyai II. ker. községi iskolából 4 tanító külön jelentést küldött). 8 állami, 8 községi, 4 r. kath., 1 ref., 3 uradalmi elemi iskolából, 1 községi gazdasági ismétlő-iskolából és 1 állami óvóból jöttek jelentések. Egy helyen a tanító betegsége miatt nem volt ünnepély.

Majdnem mind május 2. vagy 3. napján tartották meg az ünnepet, csak egy helyen volt március 11-én.

Az eső miatt az iskolában ünnepeltek s a kirándulás elmaradt. Békéscsaba—Erzsébethelyen szép képes litografált meghívók hívták a közönséget a vasut melletti akácosba, Vésztőn május 21-én külön majális volt. Tehát csak egy helyen volt kirándulás. Iskolában és az udvaron volt Ujkigyóson. Osztályonkint volt Kőröstarcsán, Szentetornyán; Csákón délelőtt a madarokról, délután a fákról beszélt a tanító.

A tanító mindenütt beszélt. Szentetornyán Szedlacsek István igazgató a diófát emelte ki, mint magyar nemzeti fát. Néhol fel-

olvasás volt. Ókigyóson Dr. Hajnal Albert, egy tanító és egy tanítónő beszélt, Ujkigyóson az igazgató, egy tanító és egy tanítónő tartott előadást.

Ezen helyeken volt a legszebb műsor, ezen kívül még Gyulafarkashalmon és Pusztaföldváron.

Faültetés volt Gyulaeperjesen. Másutt az eső miatt elmaradt.

A Ligát már előbb megalakították 2 helyen, az idén is 2 helyen. Fogadalmat tettek ezen kívül 4 helyen. Ókigyóson 59 tanuló belépett és jelvényt is vett, de Ujkigyóson azért nem alakították meg, mert nem volt pénzüik a jelvényekre. 4 helyen buzdították a növendékeket a belépésre.

Jelentések Békés vármegyéből.

Állami iskolák :

Békéscsaba-Erzsébethely	Varságh Béla eln.
Gadoros	?
Gyulavári	?
Kőröstarcsa	Petrovics Gyula, Balácsi Róza
5 Nagyszénás	Farkas László eln.
Pusztaföldvár	Kenerünet N.
Tótkomlós	Kosár József
Vésztő	Várdy Lajos eln.

Községi iskolák :

Ajtósfalva	Morosán Illés
Gyula (tanyai)	Abafi János
Gyulaeperjes	Loos Lipót
Gyulafarkashalom	Turi Béla
5 Gyulaszabadka	Kardos János
Szentetornya II. ker.	Szedlacsek István ig. Dener Ferenc Linder Mihály Zelenka István
Szentetornya	Klimert Emil
Szentetornya keletoldali	Macher Lajos

Róm. kath. iskolák :

(Lajosszénás	?)
Pusztamágor	?
Ókigyós	Hazay Gyula
Ujkigyós	” ”

Uradalmi iskolák :

Csákó	Csermák Andor
Csorvaskismajor	Szattmoj M.
Zsófiámajor	Sulyovszki János

Ref. iskola :

Gyulavári

?

Állami kisdedóvó :

Gyulavári

?

Közs. gazd. ismétlő isk. :

Mezőberény

Zalay József

Bihar vármegye.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő helyett *Szirmai Miksa* kir. s. tanfelügyelő 45 iskoláról küldött jelentést és pedig 25 állami, 14 községi, 5 izr. és 1 g. kath. iskoláról.

Mindenütt májusban volt az ünnepély csak egy helyen (vlt június 2-án. Tanteremben tartották 9 helyen, szabadban 17 helyen, iskolában és kirándulással 19 helyen.

Poklosteleken május 10-én az iskolában és június 1-én kirándulás keretében ülték meg a napot.

Nagybárodon együtt ünnepelt az állami és a g. kath. iskola. Három helyen osztályonként külön tartották az ünnepélyt.

A tanító majdnem mindenütt beszélt. Két tanerő beszélt Alsólugoson, Fugyán, Nagybárodon, Jákóhodoson, 11 helyen beszélt *tanítónő*. Ezekon kívül még szép műsorú ünnepély volt Beznye, Felsőábrány, Felsődernya, Feketeerdő, Nagyvárad Őrutca és Komád iskoláiban.

Feketeerdőben Zichy Jenő gróf múzeumát tekintették meg.

Faültetés volt Beznyén. Fogadalmat 5 helyen tettek, vagy újítottak meg.

Különösen ki kell emelnünk *Vaday József*-nek, a nagyváradai Őrutcai közs. elemi fiúiskola igazgatójának jelentését.

Vaday József nevét ismeri minden tanító, ismeri a Madarak és Fák Napjának és az Orsz. Ifjusági Madárvédő Ligának minden barátja. Az ő könyveit és mintaelőadását használják többnyire az ünnepély rendezői és az ő kezdeményezésére alakult meg Bihar vármegyében az ifj. madárvédő liga.

Vaday igazgató a tantestület tagjait minden teendőjükre nézve évről-évre előkészíti azokon a szakszerű tárgyalásokon, amelyeket a madárvédelemre való nevelésről a tantestület tagjaival a rendes havi értekezleteken folytat. Ezen ünnepélynél nem csupán a parádé a fő, hanem a tárgy nemzetgazdasági fontossága emelendő ki, tehát a tanulókat hónapokkal előbb előkészítik s valóságos tananyagot szabnak az ünnepélyre. Így történt, hogy az ünnepély délelőtt 8 órától 12 óráig tartott. Az alsó négy osztály növendékei együtt ünnepeltek az egyik tágas teremben, az V.—VI. osztály pedig az iskolaudvarban és a szabadba tett kirándulással kapcsolatban szín-

tén programszerű menetben foglalkozott a madárvédelem és faültetés részleteivel.

A Liga tagsági fogadalmát az idén csak az új tanulók irták alá, mert a többiek már előző években vették fel.

Jelentések Bihar vármegyéből.

Állami iskolák :

Almamező	Tinódi János
Alsólugos	Páll Gábor
	Szalzer Viktória
Beznye	Katona Illés
Bottyán	Tóth Imre
5 Csohaj	Orosz Gábor
Esküllő	Papp Gusztáv
Élesd	Nagy Imre
Felsőábrány	Várady József
Felsőderna	Láncz József
10 Feketeerdő	Szabó János
Fugyi	Rónay V.
	Borsos J.
Fugyivásárhely-hegy	Kajdy Lajos
Göbesdkövesegyháza	Fekete János
Hagymádfalva	Bihari Agoston
15 Harangmező	Horváth János
Jankafalva	Donáth Aladár
Középes	Ráti M. ig. t.
Marciháza	Pákay Károly
Nagybáród	Brexá Klára
	Csility István
20 Nagyvárad	Soós László
Ózsi	Kovácsy József
Poklostelek	László Ferenc
Serges	Endorzfek József
Tatáros	Bálinth János
25 Vedresábrány	Nagy József

Községi iskolák :

Ant	Demeter E.
Illye	Vadász Gyula
Jákóhodos	Dózsa Piroska
	Szabó Gyula
Nagyvárad	Mártonffy Zoltán
5 „	Tisza-téri l. i.
„	Katonáné, T. Róza
„	Velence l. i.
„	Özv. Várszeghy Lajosné
„	Velence f. i.
„	Szabó Sándor
„	Ór-utca f. i.
„	Vaday József
„	Ór-utca l. i.
	Bócsiné, H. Paula

10	Nagyvárad	Olaszi széles-utca	Balog Károly
”	”	”	?
”	”	Sánc-utca 1. i.	Páll Ilona
”	”	Olaszi	Bikó János
”	”	csillagváros 1. i.	Tóth Mariska

Izr. iskolák :

Berettyóujfalu	Farkas Móric
Biharnagybajom	Kertész Ármin
Derecske	Löwy Sámuel
Komádi	Budai M. Márton
5 Székelyhid	Kaczt Lajos

Görög kath. iskola :

Nagybárod	Papp János
-----------	------------

Brassó vármegye.

Dr. Pintér Gábor kir. tanfelügyelő az O. Á. V. átiratára 1910. ápr. 5-én felhívta iskoláit a Madarak és Fák napjának megünneplésére, az Orsz. Ifj. Madárvédő Liga megalakítására és arra, hogy a történekről május 31-ig jelentést tegyenek.

Mindössze 17 jelentés érkezett, mind állami iskoláktól. E jelentések is igen rövidesek és hiányosak.

Brassó belvárosi iskolája és Óbrassó külön Fák Napját és Madarak Napját tartott, amazt áprilisban, ezt májusban. A többi ünnep mind májusban volt. 7 jelentés szól kirándulásról, egy ünnepélyt az iskola udvarán tartottak.

A fogadalom és a liga megalapítása volt e megyében az ünnepélyek lényege (15 helyen.) 8 helyen csakis erről van szó. Csak hat jelentés szól a tanító beszédéről, Bácsfalun az igazgató és egy tanítónő beszélt, Türkösön és Barcaufalun a gondnoksági elnök is beszélt.

Legszébb műsor volt Bácsfalun, Barcaufalun, Brassó-Belváros, Brassó-Bolgárszeg és Hosszufalu-Alszeg iskolájában.

Apácán nyomtatványokat osztottak ki.

Érdeklődő közönségről csak Barcaufalun és Hosszufalu-Alszeg jelentésében van szó.

Jelentések Brassó vármegyéből.

Állami iskolák :

Apáca	Kánosi Lajos
Bácsfalun	Kocsis János
Barcaufalun	Barkó János
Brassó-Belváros	Jánó Lajos

5	Brassó-Bolgárszeg	Dávid Mihály
	Brassó-Bolonya	Nagy Gyula
	Óbrassó	Sára András
	Csernáfalu	Buda Mihály
	Derestye	Godri Márton
10	Hosszufalu-Alszeg	Gosjár Gyula
	Hosszufalu-Fürészmező	Salamon Lajos
	Krizba	?
	Predeál	Tóthpál János
	Turkerec	Mikes Mihály
15	Tatrang	Tóth András
	Türkös	Deák Sándor
	Zajzon	Pajor Mihály

Budapest székesfőváros.

Mosdóssy Imre kir. tanfelügyelő helyett *dr. Nagy Zsigmond* kir. s. tanfelügyelő értesítette az elnökséget, hogy a Madarak és Fák Napjának megünneplése tárgyában a székesfővárosi kir. tanfelügyelőséghez nem érkeztek jelentések.

Csanád vármegye.

Láng István kir. tanfelügyelő 88 iskola jelentését küldte be. Ezek között van: 26 áll. elemi iskola, az állami gazdasági népiskolák 23 csoportja, 5 róm. kath., 1 g. kath., 23 ref., 4 községi, 1 uradalmi, 1 ág. ev., 1 szerb, 1 Erzsébet árvaház és 2 izr. elemi iskola. (Makó 19 ref. iskolájának igazgatója 1 jelentésben számol be).

Makóról van 1 belterületi áll., 7 külterületi „Igás” körzeti áll., 7 „Rákos” körzeti áll., 1 r. k., 1 g. k., 19 ref., 1 izr., 1 Erzsébet-árvaházi elemi iskola és 23 áll. gazdasági népiskola, tehát 61 intézet jelentése.

A makói áll. gazd. népiskolák igazgatója szép áttekinthető táblázatot készített, mely a tanítók nevét, az ünneplés idejét, helyét és a növendékek számát tünteti föl.

E 23 csoportban 568 növendék vett részt az ünnepélyen. Tulajdonképen 25 csoport van, de a II.-at és III.-at összevonták és a X.-nek tanítója elfoglaltsága miatt nem küldött jelentést.

Mindenütt májusban volt az ünnepély, csak 2 helyen április végén.

Csanádpalotán külön volt a Madarak Napja (máj. 20.) és a Fák Napja (jún. 2.). Egy helyen nem ünnepeltek, mert állítólag — nincsenek munkák, előadási minták és a nap ünneplésére vonatkozó útmutatások, melyek megkönnyítenék a tanítók feladatát.

Az esős időjárás miatt 46 helyen volt a teremben és csak

37 helyen a szabadban; 4 helyen teremben is és a szabadban is megtartották.

Huber Ferencz, a Makó-külterületi iskolák igazgatója panaszkodik, hogy kirándulásokról szó sem lehet, mert nincs erdő, bokor. Szabó Aladár makói tanító ezt írja: „A tanyai viszonyok nem engedik meg a faültetést és a kirándulást.“

Rendes előadás keretében (azaz szünetnap nélkül) 6 helyen emlékeztek meg a madarokról és a fákról. Külön, osztályonként 3 helyen volt az ünneplés. Kunágotán az áll. és a ref. iskola együtt ünnepelt. Nagybánhegyes és Kaszaper két iskolája is együtt ülte meg a napot.

Legimpozánsabb volt Makó református iskoláinak ünneplése. *19 református iskola 1500 növendékkel együtt ülte meg a napot a Maros partján.* 15 számból állott a műsoruk.

A tanító mindenütt beszélt növendékeinek, sőt 30 helyen nem is történt más.

Legszebb műsor volt Ambrózfalván, Kunágotán, Magyarbánhegyesen, Magyarcsanádon, Magyardombegyházán, Mezőkovácsházán, Végegyházán, Makó-Bogárczón, Makó-Békésutszélén, Makó-Járandószélén és Battonyán.

Faültetés volt az ünnepély keretében Makó-Bogárczón, Makó-Békésutszélén és Makó-Csukáson.

Vendégek voltak Mezőkovácsházán, Végegyházán, Makó gör. kath. iskolájában és Erzsébet-árvaházában.

Fogadalom volt 10 helyen.

Végegyházán a kenyérmorzsát összeszedik a tanulók és a madaraknak adják. Makó-Pusztán áprilisban kis kertet adott a tanulóknak, abba fákat ültettek s azokat gondozzák. Ugyanott megtanította őket Biró Géza tanító oduk készítésére. Napraforgót is ültetnek.

Nagybánhegyes és Kaszaper egyesített jelentése igen melegen méltatja az O. Á. V. E. működését a Madarak és Fák Napja jelentőségét.

Jelentések Csanád vármegyéből.

Állami iskolák :

Ambrózfalva	Jámbor Emil
Csanádpalota	?
Királyhegyes	?
Kisiratos	Jomph József
5 Kövegy	Mácsay Ferenc
Kunágota	Fülöp Sándor
Magyarbánhegyes	Kálnoky Domokos
Magyarcsanád	Blickling Antal

10	I g á s k ö r z e t	Makó Belterület	Tokos Izsák
		Makó Bogárzó	Huber Ferenc ig.
		Makó Békésutszéli	Jakab Lajos
		Makó Puszta	Biró Géza
		Makó	Nyéki József
15	R á k o s k ö r z e t	Makó	Szabó Aladár
		Makó Csukás	Willkomm Gusztáv
		Makó Rákos	Ferke Pál
		Makó Rákos-tanyaszél	Huber János
		Makó Járandószél	Kövér Lajos
20	M e z ő h e g y e s	Makó-Leleút	Kiss Juliánna
		Makó Paphát	Nagy Ferenc
		Makó Dal	Proska Gusztáv
		Makó Mezőhegyes-utszél	Székely Károly
		Mezőhegyes	Demjén Nándor
25	M e z ő k o v á c s h á z a		Földes Ferenc
		Nyíregyháza	Benedek István
			Hütter Adolf

Községi iskolák :

Dombegyház	Rajky Mihály
	Szlavik Vilma
Dombegyház—Herminamajor	Fikker Aurél
Kaszaper	Németh István
Nagybánhegyes	Fórizs László

Uradałmi és társulati iskolák :

Kunágota Vajdapuszta	Némethy Lajos
Makó Erzsébet árvaház	Strausz Emma

Római katolikus iskolák :

Battonya	Klivinyi Lajos
Bökény	Schmeltzer Miklós
Dombegyház	Erzes János
Makó	Martinek Béla
5 Nagykopáncs	Hemmen Éva

Görög katolikus iskola :

Makó	Boros János
------	-------------

Református iskolák :

Battonya	Orbán Ferenc
Hódmezővásárhely	Győrffi József
Kunágota	Gulya Gyula i. e.
Makón 19 iskola	?
5 Nagymajlát	Soós Károly

Ág. h. ev. iskola :

(Csanádalberti	Klinczkó Pál)
----------------	---------------

Görög keleti szerb iskola :

Ómagyarcsanád

?

Izraelita iskolák :

Makó

Székely Lipót

Nagylak

Klein Ármin

Állami gazd. ism. népiskolák :

Makó 23 csoport

Molnár Jenő igazgató

Csik vármegye.

Balló István dr. kir. tanfelügyelő 14 iskola jelentését küldte be és pedig 12 állami és 2 községi iskoláról.

Hat helyen külön Fák Napja és külön Madarak Napja volt. Az ünnepély ideje általában április vége és május hó eleje volt. Szabadban 4 helyen, teremben 9 helyen, künn és benn 1 helyen ünnepeltek.

Tanító beszéde — úgy látszik — mindenütt volt, de hosszabb műsorú ünnepélyről nincs szó a megyében.

A Liga 3 helyen áll fenn s ezenkívül 2 helyen van szó fogadalomról.

Jelentések Csik vármegyéből.**Állami iskolák :**

Bélbor	Vadász József
Borszék	Vadász Károly
Borszékhollóssarka	Földes Zoltán
Csikdelne	László Péter
5 Csiknémaság	Pál Gyula
Csikszentgyörgy	Márton Károly
Csikszentmiklós	Kovács Antal
Csikszenttamás	Ferencz János
Gyergyóbékés	Székely Ferencz
10 Gyimes	Eltes András
Lázárfalva	Imre Jenő
Mádéfalva	Györgypál János
Rakottyas	Csutak Károly

Községi iskola :

Csikborzsova

Imre Dénes

Csongrád vármegye.

Scossa Dezső kir. tanfelügyelő helyett Kohányi Gyula kir. s tanfelügyelő 35 iskolából küldött be jelentést és pedig 14 áll., 11 közs., 3 izr., 3 ref., 2 ág. ev., 1 r. kath. és 1 g. kel. iskolából.

Nyolcz helyen külön Fák Napja és Madarak Napja volt. 27 ünnepély májusban volt, 1 márciusban, 4 áprilisban és 2 júniusban.

Egy helyen súlyos betegség miatt elmaradt az ünnepély, 15 helyen iskolai helyiségben, 18 helyen szabadban tartották meg az ünnepélyt. A szentesi r. kath. iskolának a „Katholikus Kör“ engedte át nagytermét.

Csányteleken 6 elemi iskola 312 növendéke ünnepelt együtt kimagasló módon. Tanítói beszédéről majdnem minden jelentés szól. Csányteleken először az összes iskolának két tanító tartott beszédet, egyik a fákról, a másik a madarokról, azután külön-külön tartottak magyarázatokat az egyes iskolának s végül ismét összegyűltek játszani. Az együttes ünnepély avval végződött, hogy mindegyik iskola megkoszoruzott magával hozott koszorúkkal egy nyárfát. 30 K-t gyűjtöttek kiíltre és nyereménytárgyakra a versenyekhez. Ezenkívül még csak 5 helyen voltak vendégek.

Legszébb műsor volt Csányteleken, Horgoson, Mindszenten, Magyartécsen, Szeged-Rókuson és Szentesen két iskolában.

Mindszenten külön ünnepélyt tartott a tanítótestület s külön a növendékek ezredéves ünnepélyel kapcsolatban. Az előbbin előadta 18 tanuló Loveczky Ernőnek „A Madarak és Fák napja“ című 2 felvonásos gyermek-szinművét.

Faültetés 13 helyen volt. Fogadalom és Liga-alakítás pedig 18 helyen.

Jelentések Csongrád vármegyéből.

Állami iskolák :

Algyó	Fehér Ignác
Csánytelek	Hantházi András
Hódmezővásárhely	Vidányi Jenő
Horgos	Horváth Ferencz
5 Kiskúndorozsma	Leniczky Miklós
Kistelek	Tomko János
Öttömös	Vajnosz N.
Sándorfalva	Bokor István
Szeged-Alsótanya	Szamosi György
10 Szeged-Felsőtanya	Fulók János
Szegvár	Máttyasovszky Márton
Szentes külterület	Papp Imre
Tömörkény	Havasi Emil

Községi iskolák :

Fábiánsebestyén	Tóth Károly
Magyarteés	Gallasz Ignác
Sövényháza	Szücs István
Szeged-Alsóváros	Tóth Gyula
5 Szeged-Belváros	Nagy Ferencz
Szeged-Csongrád	Vicsay Pál

Szeged-Felsőváros	Kováts István
Szeged-Móra	Röffner Dezső
Szeged-Rókus	Nemecskay István
10 Szeged-Szillért	Lantos Béla á. v. e.-i titkár
Tápé	Leffelholz János

Róm. kath. iskola :

Szentes	Bóna József
---------	-------------

Református iskolák :

Hódmezővásárhely	Győrffy József
Szeged	Dávid Mihály
Szentes	Papp Antal

Ág. ev. iskolák :

Szeged	Országh József
(Szentes)	Lakatos Emil)

Izraelita Iskolák

Hódmezővásárhely	Kemény Simon
Szeged	Vas Károly
Szentes	Fodor Dávid

Esztergom vármegye.

Schwetz Vilmos kir. tanfelügyelő 5 állami, 7 községi, 3 r. k. és 6 magán-iskolából, tehát összesen 21 iskolából küldött be jelentést, gondos kimutatással. Kísérő iratában közli, hogy az ünnepelésnek ez a módja nem elégíti ki teljesen s egy kis gyakorlatot (faültetést stb.) sokkal többre becsülne, mint az elméleti értékű tulajdosság szavalást. Jövőre ilyen irányba fogja terelni az ünnepélyt.

Dorogujbányatelepen kanyarójárvány miatt nem tartották meg az ünnepélyt; 7 helyen áprilisban, 3 helyen júniusban, a többi helyen májusban volt az ünnep. 10 helyen szabadban ülték meg, 6 helyen teremben, 4 helyen benn is, künn is.

Szép műsorok voltak Piszkén, Sárísápon, Esztergomban a Deák Ferenc-utcai iskolában, Kenyérmezőn, Kőbölkúton (e helyeken vendégek is voltak jelen), ezenkívül még több helyen. Kenyérmezőn egy fát is ültettek el, itt Mátéffy Viktor plébános mondott ünnepi beszédet. Kőbölkúton a főtanító beszéde után az egyes osztályok egymás után szerepeltek szavalatokkal és énekkel, de együttes ünnepélyen. Záróbeszédet Ákos József tanító mondott.

Esztergomban a Bottyán-utcai leányiskola és a Szenttamás-kerületi fiúiskola nyomtatott meghívókat küldött szét.

Tokodaltárnatelepen ünnepélyes fogadalmat tettek.

Gyiván több madár dalol, több fa virul, mióta megtartják a Madarak és Fák Napját.

Jelentések Esztergom vármegyéből.

Állami iskolák :

Lábatlan	Rényi Miklós
Piszke	Sziklai Ferenc
Sárisáp	Kálnai Károly
Süttő	Vezér János
5 Tokodüveggyár	Valter István

Községi iskolák :

Esztergom Deák Ferenc-utca	Szölgyémi Gyula
Esztergom Kossuth-utca	Gyarmathy József
Esztergom Szt.-Tamás-kerület	Szoleczky János
Esztergom Sztgyörgymező ker.	Hayera Antal
5 Gyiva	Révész Rezső
Kenyérmező	Márkus Ferenc
Nyergasujfalu	Hartman Péter

Magán-iskolák :

Annavölgy	Sándor Károly
Dorogujbányatelep	Perényi Ferenc
Nyergesujfalu cementgyár	Benkő Ede
Pilismarót István-téglagyár	Hollósy Károly
5 Tokodaltárnatelep	Németh Paulina
Tokodóbánya	Meszlényi Géza

Róm. kath. iskolák :

Köbölkút	Stampay János, Ákos József
Kural	Borz János
Nagyölvéd	Reichard Samu

Fogaras vármegye.

Szabó Elemér kir. tanfelügyelő 11 állami és 13 községi, összesen 24 iskolából küldött be jelentést.

8 helyen külön Fák és külön Madarak Napja volt. Egy iskola márciusban, egy júniusban tartotta meg, a többi májusban. 16 helyen volt kirándulás. 8 helyen az iskolában tartották meg.

Legtöbb helyen csak alkalmi beszédet mondott a tanító. Szép műsor volt Kerczisorán, Oláhujfalun, Alsóúcsán és Marzsinén. Közönség csak két iskolában volt, Kucsulátán és Dridifén. Kerczisorán oltványokat is ültettek az ünnepélyen. Alsóúcsán 200 darab kis fenyőt. E két helyen ünnepélyes fogadalmat is tettek. Megalakították még a ligát Griden is, hol a tanító fölhívta az előljáróságot a madárvédelmi törvény kihirdetésére.

Sárkányban az ünnepély végén az O. Á. V. E. kiadványait osztotta szét Szabó Ferenc tanító.

Jelentések Fogaras vármegyéből.

Állami iskolák :

	Alsóárpás	Patakfalvi Zsigmond
	Alsóporumbár	Hegedüs Gyula
	Alsószombatfalva	Németh Ferenc
	Alsóúcsa	Kodrea György
5	Grid	Mátyás Illés
	Fogaras	Katona Márton
	Kerczísora	Fedák János
	Kucsuláta	Csukán György
	Oláhujfalu	Szöke Gergely
10	Töröcsvár	Girgasch. Dezső
	Zernest	Recker János

Községi iskolák :

	Alsóvist	Boér B. György
	Dridif	Dragar György
	Kopacsele	Boér Miklós
	Marzsinén	Pap György
5	Nagyberivoj	Szokol György
	Óhába	Fetu János
	Ótoha	Papp Demeter
	Rensor	Consulea János
	Sárkány	O. Szabó Ferenc
10	Szkorci	Vulkkandit N.
	Szunyogszék	Dancin Péter
	Vajdarécs	Récsey Valér

Győr vármegye.

Ember János kir. tanfelügyelő írja, hogy az ünnep mindenütt megtartatott, a beállott szünet miatt csak kevesen küldték meg jelentéseiket és igéri, hogy a tanév megnyíltával megküldi a jelentéseket. De munkálatunk befejezte előtt nem érkeztek be hozzánk a jelentések a tanfelügyelőségtől.

Hajdu vármegye.

Csánki Viktor kir. tanfelügyelő a Madarak és Fák Napjának és az O. I. M. L.-nak eszméjét úgy a vármegyei közigazgatási bizottság útján, valamint maga is külön minden évben a legmelegebben ajánlja az iskolafenntartók és a tanítóság figyelmébe. Az állami iskoláknál pedig kötelezően el is rendelte az ünnepély megtartását. Ennek meg is van a kellő fogantatja, mert most már

Hajdu vármegye minden községében s majd minden iskolájánál meg honosodott az eszme.

A tanfelügyelő 9 állami 6 községi, 1 református elemi iskola, 3 állami gazdasági elemi iskola, 1 községi és 1 református ismétlődő iskola jelentését, tehát mindössze 21 iskola jelentését küldte be.

1 ünnepély volt márciusban, 3 áprilisban, 14 májusban és 3 júniusban.

Tizenhat helyen volt az iskolában, öt helyen pedig a szabadban az ünnepély.

A debreczeni I. gazd. és a hajduszoboszlói gazd. iskolában külön volt a fiúknak s külön a lányoknak az ünnepe.

Alkalmi beszédről majdnem minden jelentés szól. Kiskabánban felolvasás volt az O. Á. V. E.-nek „Miként ünnepeljük a Madarak és Fák Napját“ című munkájából.

Faültetés 4 helyen volt az ünnepély keretében.

Legszébb műsor volt Hajduhadházon és Debreczen-Nagycserén. Általában csak rövidesen tartották az ünnepélyt. Közönség csak Debreczen-Hegyesen és Hajduhadházán volt.

Az ünnepélyen kívül még 4 helyen ültettek csemetéket és 3 helyen olvastak fel Herman Ottó könyvéből.

A Ligát 1 helyen alakították meg ünnepélyes fogadalommal. Hajduszoboszlón „védőegyesületet szervezni nem lehet“ (!)

Jelentések Hajdu vármegyéből.

Állami iskolák :

Debreczen-Bánk	Szencs János
Debreczen-Fancsika	Benedek Ákos
Debreczen-Haláp	Bánki Gábor
Debreczen-Hegyes	Varga Géza
5 Debreczen-Nagycsere	Varga József
Egyek	Munkay József
Hajdudorog	Révész György
Hajduhadház	?
Ondód	Lenk Miklós

Községi iskolák :

Hajduböszörmény	?
Hajdukeperes	?
Kiskabán	Nagy Lajos
Püspökladány	Kiss Ferencz
5 Tiszacsege	?
Tiszaczege	Fábry Gyula

Ref. iskola :

Hajduszovát	Csiky Kálmán
-------------	--------------

Áll. gazd. el. iskolák :

Belső-Ohat	Csongor Dániel
Debreczen I.	Juhász József
Hajduszoboszló	Varga Károly

Közs. ism. iskola :

Felsőjózsa	Toronyi János
------------	---------------

Ref. ismétlő iskola :

Hajdusámson	Végh Lajos
-------------	------------

Háromszék vármegye.

Csánky Gyula kir. tanfelügyelő 33 állami és 3 községi, összesen 36 iskolából küldött jelentést.

26 helyen áprilisban, 10 helyen májusban ünnepeltek.

13 helyen szabadban tartották, 17 helyen az iskolában, 6 helyen itt is, ott is.

Tanítói beszéd mindenütt volt és sok helyen igen szép, hosszú műsort látunk, különösen Feldoboly, Aldoboly, Bereck, Kisborozsnyó, Köpecz, Orbaitelek, Páva, Totosmartonos és Léczfalva községekben.

Faültetés csak Kézdimartonfalván volt az ünnepélyen. Közönség 9 helyen volt.

2 helyen volt fogadalom, 2 helyen alakították meg a Ligát.

Dobollópatakon a fészekodvak használatára is megtanította a tanító a tanulókat.

Jelentések Háromszék vármegyéből.

Állami iskolák :

Aldoboly	Roda Déens
Árapatak	Benczédi István
Árapatak-Hete	Burián Albert
Árkos	Benkő Árpád
5 Bereczk	Gligor Ferenc
Bodola	Kiss Lajos
Bölön	Gáspár József
Czófalva	Biró Béla
Dálnok	Kiss József
10 Dobollópatak	Sztoics Lázár
Egerpatak	Kis Domokos
Előpatak	Kásás György
Feldoboly	Bodola Antal
Keresztvár	Huber Viktor
15 Kézdiálbis	Bathó János
Kézdimartonfalva	Vajna István

Kézdimartonos	Tóth Kálmán
Kilyén	Róbert Margit
Kisborzsnjó	Tyukodi Jenő
20 Komolló	Mihályfalvi Károly
Köpec	Imreh Benedek
Maksa	Gáspár István
Málnás	Magyary György
Nagyajta	Balog József
25 Orbaitelek	Patakfalvi Sándor
Páké	Mirtse Ferenc
Páva	Joóni Albert
Réty	Bartha Károly
Szárাজta	Jákó János
30 Szentivánlaborfalva	Incze József
Szörcse	József Domokos
Totosmartonos	Pataky Jónás
Zalán	Vass Dénes
	Mihályfalvi István
	Dávid József

Községi iskolák:

Eresztevény	Cseh Izsák
Léczfalva	Bálinth Ferenc
Szotyör	Zoltáni Elek
	Nagy György

Hont vármegye.

Sztancsek Zoltán dr. kir. tanfelügyelő helyett *Hortobágyi Agoston* kir. s. tanfelügyelő, az állat- és madárvédelemnek lelkes barátja és munkása, küldött értesítést. Ő másokban is méltányolta az e téren kifejtett munkásságot és Bankó János apátmaróti áll. igazgató-tanítónak, Nagy Albert bori-i ref., Burics Dezső bernecki r. k., Kampmann Gusztáv alsószemerédi r. k., Kánya Lajos százdi r. k., Lehoczky Árpád felsőszemerédi r. k., Miskóczi Mátyás felsődacsolámi ág. ev. tanítóknak és Kögl Mária korponai áll. igazgatónak az állatvédelem terén kifejtett odaadó működésükért írásbeli köszönetét fejezte ki.

A tanfelügyelőség 4 állami, 8 r. kath., 1 ág. ev. és 1 ref. iskolából küldött jelentést, azaz 14 iskolából.

Május hóban volt mindenütt az ünnepély, csak 1 helyen jún. 6-án.

Ipolytölgyesen pünkösöd vasárnapján, hétfőjén és záró vizsgálaton a teremben Loveczky Ernő színművét „A Madarak és Fák Napját” adták elő. Alsószemeréden is az évzáró vizsgálatnál kapcsolatban ülték meg a napot az iskola udvarán. Korponán délelőtt a fogadó nagytermében ünnepeltek, délután majális volt. Szabadban 8, teremben 5, benn is, künn is 1 helyen ünnepeltek. Hont-

németin délelőtt istentisztelet után a piactéren volt az ünnepély s délután kirándulás volt az ünnepély folytatásával. Bernecebaráton reggel vonultak ki zeneszóval, délelőtt tánc és ének volt és délután kint volt az ünnepély.

Legszebb ünnepély volt Hontnémetin, Korponán, Felsődacsolámon, Alsószemeréden, Bernecebaráton, Borin és Apátmaróton.

Faültetés volt az ünnepélyen Hontnémetin, és oltás Apátmaróton.

A tanító majdnem mindenütt beszélt, Alsószemeréden a kerületi egyházi felügyelő és Felsődacsolámon a lelkész is tartott beszédet.

Vendégek voltak Alsószemeréden, Borin, és Bernecebaráton, hol *Szokolyi Alajos* állatvédő egyesületi elnök is jelen volt. Hontnémetiben a kiseddóvó intézet is részt vett az ünnepélyen.

Fogadalmat 5 helyen tettek. Boriban Liga-jegyeket is irtak alá és jelvényeket is tűztek ki. Negyven régi és negyvenegy új tag van itt. A jelentés szerint igen büszkék a gyerekek arra, hogy ők már tagjaik egy igen nemes célt szolgáló országos egyesületnek.

Apátmaróton husvétkor minden IV.—VI. osztályos 1—1 oltványt és 1—1 vadoncot kapott a községi faiskolából otthoni elültetésre.

Jelentések Hont vármegyéből.

Állami iskolák:

Apátmarót
Bakabánya
Bakaszenes
Korpona

Bankó János
Dankó Enre
Hrusovszky Antal
Kögl Mária
Nagy M.

Róm. kath. iskolák:

Alsószemeréd
Bernecebarát
Felsőszemeréd
Hontbésenyőd
5 Hontnémeti
Ipolytölgyes
Százd
Tésa

Kampmann Gusztáv
Burics Dezső
Lehoczky Árpád
Skoff Géza
Darvas Miklós
Kurucz János
Kánya Lajos
Karácsonyi Róza

Ref. iskola:

Bori

Nagy Albert

Ág. ev. iskola:

Felsődacsolám

Miskóczi Mátyás
Zoch Gusztáv lelkész

Hunyad vármegye.

Dénes Károly kir. tanfelügyelő jelentése szerint a tankerület tanítósa valóban nemes buzgalommal karolja fel az eszmét és ezen ténykedésüktől maga a tanfelügyelő is sok gyakorlati eredményt vár.

52 állami, 19 községi és 1 gör. keleti iskolából jött be értesítés, azaz 72 iskolából.

Ósebhelyen az esős idő miatt nem tarthatták meg az ünnepélyt. Rudán későn kezdődött az iskolai működés, emiatt nem tarthatták meg az ünnepet. Borbátvizen ellenben kétszer is megülték a napot. Nagyágón az állami és gör. kel. iskola valamint a felsőcsertési áll. iskola együtt ünnepeltek, hasonlóképen a formádiai áll., kecskedági áll. seg. közs. és a nyavalyásfalvi közs. iskolák is,

Külön Fák Napja és külön Madarak Napja volt 13 helyen. csak Madarak Napja 2 helyen.

45 iskola a szabadban tartotta 1 vagy 2 ünnepélyét, 18 iskola teremben, 7 iskola pedig künn is, benn is.

Március 20-ától június 26-ig különféle napokon voltak az ünnepélyek, de a legtöbb (51) májusban volt. 3 márciusi, 4 áprilisi és 12 júniusi ünnepély volt. Ezenkívül ahol külön Fák Napja volt, azt márciusban vagy áprilisban tartották.

Tanítói beszéd majdnem mindenütt volt.

Faültetés 9 helyen volt, fogadalom 12 helyen, Liga-alakítás 2 helyen. Marosnémetin 25 tanulónak Liga-jelvényt tűzött föl a tanító.

Legszebb műsor volt Alsószilvás, Bajcsd, Lapusnyak, Lindzsina, Marosnémeti, Nagyág, Petrilla, Petroszény iskoláiban.

Közönség volt 8 helyen.

Már nem pusztítják a tanulók a fészkeket (Glodgilesd), megtanulták a fészekodvak készítését (Szentpéterfalva), feljelentik az állatkínozokat és madárpusztítókat (Branyicska), a kenyérmorzsát összeszedik s az iskola kertjében a madaraknak adják (Haró), sőt még az öregek is másként gondolkodnak már a madarakról és fák-ról (Brettyelin).

Jelentések Hunyad vármegyéből.

Állami iskolák :

Alpertes	Csösz Gábor
Alsóbarbatényiszkröny	Boka János
Alsószilvás	Murát Mózes
Alsótelek	Zsidád Ábrahám
5 Arany	Mihola Lajos
Bajcsd	Kapus István
Bács	Körmöczi István
Berekszó	Lukács Albert
Borbátviz	Szabó Sándor

10	Bosoród	Popovics Tamás
	Branyicska	Kaposi Károly
	Csernakeresztur	Keresztes Sándor
	Déva fiúiskola	Kiss József
	Déva leányiskola	Vitán Vilma
15	Felsőcsertés	Stöger Nándor
	Felsőzálláspatak	Berkes Ferenc
	Felsőszilvás	Mugur Gábor
	Formádia	Ónodi Zénó
	Gorásdián	Heezke Pál
20	Gyalár	Csűrök Antal
	Haró	Szőcs János
	Hósdás	Lukács Zoltán
	Hunyaddobra	Márton Gergely
	Királybányatoplicza	?
25	Kisbarcsa	Pát Lajos
	Laputnyák	Soós József
	Lindzsina	Reichardt János
	Lozsád	Görög József
	Lupény	Jánossy Pál
30	Mácso	Nirula Elek
	Maguratoplicza	Raikics Antal
	Marosnémeti	Pap Böcsát Ágoston
	Marosillye	?
	Mezőlivádia	Blari Ferenc
35	Nagyág	Kiss József
	Nagypertény	Szentgyörgyi Gábor
	Nagysápolt	Király Árpád
	Oláhbrettye	Jazarat Endre
	(Ósebeshely	Puskás Gergely)
40	Óraljaboldogfalva	Benedek János
	Petrilla	Nána Aurél
	Pétrozsény	Pošek János
	Pökölmalcul	Cseh Kálmán
	Puj	Truzsinszky István
45	Rákosd	Puskás Gyula
	Russ	Vásárhelyi János
	Szentpéterfalva	Jászfalusi Lajos
	Sztrigyszentgyörgy	Rád János
	Totesd	Kóródi György
50	Vajdahunyad Csángótelep	Lantos Gusztáv
	Zájkány	Pápay Dezső
	Zám	Molnár Zsófia

Községi iskolák :

Bábolna	Kosztá Bay Vazul
Brczalar	Szakáts Jusztin
Brettyelin	Szimszián János

	Cserna	Siketes Sándor
5	Fehérvíz	Ranád Antal
	Füzesdbárbúza	Román Bazil
	Glodgilesd	Muntean Romulus
	Jorálcsel	Jubás Mihály
	Kecskeadága	Stanila Áron
10	Kersecz	Paszota József
	Kitid	Tóth Ferenc
	Kudsir	?
	Marosbrettye	Reszegyán Szilárd
	Nagybar	Kosztá János
15	Nyavalyásfalva	?
	Popesd	Szöts János
	(Ruda	Kéner Lajos)
	Ullyes	Mihájlovcics Kornél
	Vajdahunyd	Czirják Gyula

Görög keleti iskola :

Nagyág

?

Jász-Nagykún-Szolnok vármegye.

Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő helyett *Bogárdy Antal* kir. s. tanfelügyelő csak 1 jelentést küldött meg, 4 r. kath. iskoláról szólót.

Az átirat szerint a tanfelügyelő a Madarak és Fák Napjáról és a Ligáról az iskolák beléleti jelentése kapcsán kívánt értesítést. Ezeket pedig nagyrészt visszaküldték az iskoláknak, de a visszatartott jelentéseket sem bocsáthatja az O. Á. V. E. rendelkezésére, más tárgyaiknál fogva.

Az említett jelentés a tiszaszajoli 4 r. k. iskoláról szól. Mind a négy iskolában május 2-án volt az ünnepély, hétfői napon, még pedig a tantermekben. A tanerők előadást tartottak a tárgyról, a nagyobb növendékek énekeltek és szavaltak is. Egy ünnepélyen jelen volt a községi jegyző is; az iskolaszéki elnök pedig Korenkó Bertalan lelkész az összes iskolákban erkölcsi vonatkozásokkal buzdította a tanulókat a madarak védelmére és a fák ápolására.

Kolozs vármegye.

Váró Béni kir. tanfelügyelő a Madarak és Fák Napjának folyásáról ez évben csak a tantestületi jegyzőkönyvekből értesült. Ezeket azonban visszaküldték az iskoláknak s így az O. Á. V. E. kérelmének ez idő szerint a legnagyobb sajnálatára nem tehet eleget.

Krassó-Szörény vármegye.

Berecz Gyula kir. tanfelügyelő helyett *Gombkötő Antal* kir. s. tanfelügyelő 9 állami, 10 községi és 1 vasuttelepi, összesen 20 iskolából küldött jelentést.

Az orsovai állami, orsovai vasuttelepi és plaviseviczai községi iskolák a Kazán-szorosba rándultak ki hajón együtt s ott ünnepelték meg a napot. A kirándulásról vezércikkben emlékezik meg az *Orsova és Vidéke*. A lapusnicseli, sumicjai és pervovai községi iskolák is együtt rándultak ki közös ünneplésre.

1 helyen március 15-én, 1 helyen áprilisban, 11 helyen májusban, 7 helyen júniusban volt az ünnepély.

4 iskola teremben tartotta, 14 iskola a szabadban, 2 iskola künn is, benn is.

Legszebb műsor volt Kokovinin, Németplodnán, Orsován, Trgovesten, Valisorán és Verendin. Vendégek csak Kokovinin voltak.

Németplodnán fészkelődukat is helyeztek el, fogadalom csak Valisorán történt az ünnepély keretében.

Jelentések Krassó-Szörény vármegyéből.

Állami iskolák :

Csukás	Neidenbach Géza
Istvánfalva	Tihanyi Ernő
Kokovini	Baján Gábor
Nándorhegy	Wittehen Aladár
5 Németplodna	Molnár Mihály
Nevrincsa	Bartha Ágoston
Orsova	Zimányi Kálmán
Szukul	Surányi N.
Trgovest	Vargha László

Községi iskolák :

Lapusnicsel	?
Pervova	Beczaneszku Jakab
Plavisevicza	Csizmás Emilián
Rómánpozsersena	Pirtea Döme
5 Sumicja	Schisztek Mátyás
Suska	Blázs Péter
Szerbpozsersena	Moldován Miksa
Szerverty	Ádám Péter
Valisora	Damseszten Traján
10 Verendin	Bouquet Jerna

M. á. v.-i iskola :

Orsova vasúttelep	?
-------------------	---

Maros-Torda vármegye.

Köpeczi Deák Lajos kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő a hozzá érkezett jelentéseknek csak az érdekesebbjeit küldte be és pedig 11 állami iskolából. Megjegyzi, hogy e tanévben még a szokottnál is több lévén a tavaszi iskolai ünneplés, sok helyen időnyeres szempontjából együtt tartották meg a Madarak és Fák Napját az ezredévi emlékünneppel. Görgényüvegcsürön pedig a békenappal vonták össze ezt az ünnepélyt.

Mindenütt májusban ülték meg a napot.

6 helyen délelőtt a tanteremben volt az ünnepély és délután kirándulás volt, 3 helyen csak az iskola termében, 1 helyen az iskola udvarán és 1 helyen a szabadban volt az ünnepély.

Tanító beszéde mindenütt volt, néhol több is (Nyárádszereda, Görgényüvegcsür, Mezőpanit.) Görgényüvegcsürön az általános állatvédelmet is méltatta az előadó, nemcsak a madárvédelmet.

6—22 számból álló műsorok voltak.

E megyében, úgy látszik, nagy kedvvel karolják föl az eszmét; a gondnokságok, az előjáróságok és a közönség is támogatják az iskolát szép feladatában. Érdeklődő közönség 8 helyen volt jelen.

Mezőpaniton fészekodukat is helyeztek el a délutáni kirándulás folyamán.

Egyéb gyakorlati természetvédelemnek és a Liga pártolásának nyomait azonban nem tüntetik föl a jelentések.

Jelentések Maros-Torda vármegyéből.

Állami iskolák:

Erdőszengyel	Kelemen Antal
Erdőszentgyörgy	Nagy János
Görgényüvegcsür	Boros Ferenc
	Bende Mór
Harcsó	Benedek József
5 Kibéd	Markovszky Gyula
Mezőpanit	Zsigmond Ferenc
	Z. Kiss Lenke
Nagyölyves	Simon Károly
Nyárádszereda	Fábián Ödön
	Csécs Piroska
Palotailva	Győry Gergely
10 Szabéd	Szabó Lajos
	Pálffy Ferenc unit. lelk.
Szentgericze	Majay Gábor

Máramaros vármegye.

Dr. Wekerle László kir. tanácsos, tanfelügyelő 12 állami, 3 gör. kath. el. iskolából és 1 óvóból küldött be jelentéseket.

Ezek közül 13 májusban, 3 júniusban ünnepelt. Nyolc iskola kiránduláson, 8 pedig az iskola termében ülte meg a napot. Máragyulafalván két teremben volt az ünneplés.

Bereznán a g. kath. iskolával és az állami kisdedóvóintézetrel, Bruszturán és Lipcsemezőn a gör. kath. iskolával együtt ünnepelt az áll. iskola.

Budafalun a békenapot is ezen kiránduláson ülték meg. (Műsor nincs).

6 nem közöl semmit sem a műsorról. 2 helyen csak alkalmi beszéd volt. Bereznán a g. kath. tanító beszélt és az állami óvónő felolvasást tartott. Bruszturán és Majdánkán egy tanítónő vagy tanító a madarakról s egy tanító a fákról beszélt, Felsőapsán is két beszéd volt.

Legszébb ünnepély volt Bereznán és Bruszturán.

Vendégek voltak Bereznán, Borsapappfalván, Majdánkán.

A Liga szervezését megkezdték Técsőn.

Jelentések Máramaros vármegyéből.

Állami iskolák :

Alsókalocsa	Bodnár György
Berezna	Petrovics Jenő
Borsapappfalva	Sándor Dávid
Brusztura	Popovics Mihály
	Begya Ilona
5 Budafalu	Mihályi Demeter
Felsőapsa	Nagy Sándor
Lipcsemező	Zavanyák Tivadár
Majdánka	Benya János
	Vajda Lőrinc
Máragyulafalva	Bóter István
10 Petrova	?
Teéső	Ronyok László
Zárnya	Páris Jenő

Görög kath. Iskolák :

Berezna	Popovics Miklós
Brusztura	?
Lipcsemező	?

Áll. kisdedóvó :

Berezna	Pataky Erzsébet
---------	-----------------

Moson vármegye.

Jánossy Gyula kir. tanfelügyelő 11 állami iskola jelentését küldte be. A tankerületben levő községi és hitfelekezeti iskolák szintén megünnepelték a Madarak és Fák Napját, de ezektől nem érkeztek jelentések a tanfelügyelőséghez.

Mindenütt májusban volt az ünneplés és pedig 5 helyen szabadban, 4 helyen teremben, két helyen bent is, kint is.

4 jelentés semmit sem szól a műsorról, a többi helyen volt tanítói beszéd s egynek kivételével szavalat és ének is. Legszebb műsor volt Feketeerdőn, Lajtafalun, Mosonban és Vallán. Istentisztelet volt Lajtafalun és Vallán, ima Mosonban. Gyümölcsták ápolása volt Vallán a plébániakertben.

A Liga csak Köpcsényben és Mosonbánfalván alakult meg. Ez utóbbi helyen 186 tag van.

Jelentések Moson vármegyéből.

Állami iskolák:

Feketeerdő	Heveder Ferenc
Királyhida	Hölczér József
Köpcsény	Skliván Mihály
Lajtafalu	Karall Tamás
5 Magyaróvár	Petrovich József
Moson	Horváth Ferenc
Mosonbánfalva	Györkös József
Nádliget	Huss József
Pandorfalu	Czigler Mihály
10 Sásony	Mittermájer Mátyás
Valla	Vértes Ferenc

Nagy-Küküllő vármegye.

Druisner György kir. tanfelügyelő 25 állami és 1 községi iskola jelentését küldte be.

A községi iskola tanítójának még nem volt tudomása a rendeletről, azért nem is tartotta meg az ünnepélyt. Mohán a tanítók betegsége miatt nem lehetett ünnepélyt tartani, csak egy-egy alkalmi beszédben volt a Madarak és Fák Napjáról megemlékezés.

Brullyán kétszer ülték meg a napot és pedig október 2-án és május 11-én. Fehéregyházán és Kiskapuson külön Fák Napja volt és külön Madarak Napja. Egy helyen áprilisban, a többi helyen májusban volt az ünneplés. 13 helyen kirándulás keretében folyt le az egész ünnepszég, 2 helyen csak a tanteremben, 9 helyen a tanteremben is, meg a szabadban is.

A tanító beszéde mindenütt főrésze volt az ünnepélynek, Bür-

kös, Datk, Homoródhévíz, Kőhalom és Ürmös ünnepélyein több tanító is beszélt az együttes ünnepélyen. Medgyesen osztályonként külön ünnepeltek a termekben, Héjjásfalván pedig minden osztály felállt a maga fája körül és ott beszédet mondtak az osztálytanítók és a fogadalmat megismételték. Fogadalmat 5 helyen tettek, de a Liga csak 2 helyen áll fön.

Faültetés, nemesítés az ünnepély keretében 5 helyen volt.

Szép műsor volt Ágostonfalván, Bürkösön, Datkon, Fehéregyházán, Halmágyon, Homoródon, Kiskapuson, Kóboron, Kőhalmon, Ürmösön és Brullyán.

Felnőttek is részt vettek az ünnepélyen Fehéregyházán, Homoródon, Medgyesen, Sárpatakon, Segesvárott és Ürmösön. Fehéregyházán az ág. ev. iskola is részt vett az ünnepben.

Halmágyon minden évben facsemetéket osztanak ki a gyermekek között és a madárvédelem már az iskolán kívül is elterjedt. Héjjásfalván 1904-ben minden osztály 1—1 szederfát ültetett az országút mellett s minden osztály a maga fája köré csoportosul az ünnepen. Kőhalmon az ünnepélyen kívül a „Madarak és fák napja” c. színművet is előadták.

Jelentések Nagy-Küküllő vármegyéből.

Állami iskolák :

Alsórákos	Bedő József
Ágostonfalva	Veres József
Bolya	Ferenczy Alajos
Brullya	Szabó János
5 Bürkös	Cseke Zsigmond
Celina	Lőrinczi Ferenc
Datk	Bálint József
	Pálffy Ákos
Dombos	Köpeczi Domokos
Fehéregyháza	Gábor Dénes
10 Halmágy	Szabó Domokos
Héjjásfalva	?
Homoród	Talaba Kálmán
Homoródhévíz	Péterfy Gyula
	Müller Irma
Kiskapus	Oriskó János
	Bartha Mózes
15 Kóbor	Szabó Mózes
Kőhalom	László Gyula
	Sükösd Gizella
Medgyes	Benne Ede
Mihályfalva	Barthalis Jenő
(Moha)	Kovács István)
20 Nagyselyk	Czeplédy Ferenc
Nagysink	Schmidtné Silbernagel Janka

Sárpatak
Segesvár
Szentágota
25 Ürmös

Vass Albert
Sipos Mihály
Magdó István
Nagy Árpád
Arany Aranka
Mihályi Ida

Községi iskola :

(Hidegkút

Nihulesku Ábrahám)

Nógrád vármegye.

Máthé Géza kir. tanfelügyelő következőket írja: „A Madarak és Fák Napja megünneplése tárgyában beérkező jelentéseket jövőre a legszívesebb készséggel fogom rendelkezésre bocsátani. Az ünneplés tárgyában ugyanis tantestületem tanítóihoz egyidejűleg küldök szét egy szigorú felhívást, melyben lelkükre kötöm, hogy az eddiginél nagyobb súlyt helyezzenek a szóban forgó ügyre s hozzáam minden évben kimerítő jelentéseket tegyenek. Az eddig beérkezett jelentéseket feldolgozásra alkalmasaknak nem tartom s ezért azokat nem is csatolom. Ami pedig az *Állatvédelem* című folyóiratot illeti, azt hálásan köszönöm, elfogadom és igyekezni fogok tanítóim között is ismertetni és megrendelésre ajánlani.“

Nyitra vármegye.

Takács Béla kir. tanfelügyelő helyett *Bárdos Adám* kir. s. tanfelügyelő 31 állami iskolából küldött jelentést.

Kisprónán járvány miatt nem ülték meg.

28 helyen május 7-én volt az ünnep, 1 helyen május 11-én, 1 helyen május 20-án.

Kiscszétyenben délelőtt volt a Fák Napja, délután a Madarak Napja.

17 iskola szabadban, 10 teremben, 3 bent is, kint is ünnepelt.

Csejthén osztályonként külön ünnepeltek. Gajdelen 8-tól 10 óráig rendes előadás volt és csak 10 óraker volt együttesen az ünnepély.

Alkalmi beszédről majdnem mindenütt szól a jelentés, 9 helyen nem is volt más.

Legszébb műsor volt Alsószőlős, Hradecz, Nezsetterippény, Nyitraivánka, Ujlacska és Verbolajda ünnepélyein.

Faültetés és nemesítés volt Kiscszétyen, Nagybáb, Nevidzin, Nyitraivánka, Ság, Vámosujfalu és Verbolajda ünnepein. Virágmagvakat ültettek Nezsetterippényen, 3 etetőt helyeztek el Kuzmicson.

Fogadalom négy iskolában történt. Nyitraivánkán különösen azt ígérték meg, hogy tanítóik vezetése alatt etetőket és fészkelőket fognak készíteni és etetni fogják télen a madarakat.

Kuzmicson is folyik a téli etetés és a gyermekek védik a madarakat.

Jelentések Nyitra vármegyéből.

Állami iskolák:

	Alsóelefánt	Kankótzty Antal
	Alsóköröskény	Massányi Béla
	Alsószöllős	Griesbart Ágoston
	Alsószöllős	Harangozó Árpád
5	Alsóvesztenicz	?
	Bélapataka	Kovács Lajos
	Csejthe	Asovich Ferenc
	Gajdel	Frimmel Ferenc
	Hradécz	Osztrovszky József
10	Kiscsauza	Turza János
	Kisczétény	Gyurinka József
	Kismánya	Czirják Imre
	(Kispróna	Zsilinszky Ciprián)
	Kuzmics	Szabadffy Szaniszló
15	Lestyé	Szpevár János
	Menyhe	Dorosényi Gyula
	Nagybáb	Zsilinszky István
	Nezsetterippény	Murányi Ede
	Nevidzin	Murgas József
20	Nyitraivánka	Branauer József
	Nyitraszulány	Szerényi Honorata
	Nyitrazsámbokrét	Kadarász Endre
	Ságh	Justus Oszkár
	Surányka	Fenci Sándor
25	Tuzsina	Klepeisz Aladár
	Ujlacska	Saskó Ernő
	Ujlehota	Janda Győző
	Vámosujfalu	Lieszkovszky József
	Verbó	Kapuy Lajos
30	Verbólajda	Németh Lajos
	Verbóprocsnik	Ondréska Emil

Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye.

Petri Mór dr. kir. tanfelügyelő 36 állami, 8 községi elemi és 1 közs. polgári leányiskola, összesen 45 iskola jelentését küldte be.

Nem tartották meg az ünnepélyt járvány miatt Isaszegen és Majosházán. Külön Fák Napja és Madarak Napja volt Budakeszin, Kispesten és Solymáron.

Teremben tartották az ünnepélyt 29 helyen, szabadban 4 helyen; itt is, ott is 10 helyen.

Legtöbb helyen május 9-én volt az ünnepély, áprilisban 5, júniusban 2 helyen.

Osztályonként, vagy csoportonként volt az ünneplés Alsó- és Felsőnyáregyházán, Kispesten, Monoron, Ujpest Toldy-utcai fiu- és leányiskolában, Rákospalotán és Széchenyi-telepen. Részt vett az ünnepélyen az ismétlő iskola is Nagykőrös feketei iskolájában.

Alkalmi beszéd mindenütt volt. Sok helyen csakis az volt. Hosszabb műsor volt Pomázon és Ujpesten (3 iskolában). Itt szindarabot is adtak elő.

Faültetés volt Budakeszin, Kispesten, Nagykőrösön (Belső nyilas és Fekete). Rózsafákat és virágokat ültettek Ujpesten (Erzsébet leányisk.).

Tavasszal ültettek fákat Budafok-Kelenvölgyön, Rákosszentmihályon és Sólymáron. Fészekodvakat készítettek és akasztottak ki Alsónyáregyházán és Dunabogdányon.

Fogadalmat tettek Alsónyáregyházán, Tápióbecskén és Rákospalotán.

Közönség volt Szalkszentmártonban és Ujpesten (Ferenc József téren).

Jelentések Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegyéből.

Állami iskolák:

Alsónyáregyháza	Kovács István Vajdics Irma Szabóné Eberling Olga
Aporka	Tompa Károly
Békásmegyer	Novotny Endre
Budafok	Tóth Jolán
5 Budafok—Kelenvölgy	Polly Ferenc
Budakalász	Vadászy István
Budakeszi	Vég József
Czeglédberczel	Füzy Elek
Dávy	Mattyasovszky Alajos
10 Dunabogdány	Gruber János
Erzsébetfalva	Árvay Gusztáv
Felsőnyáregyháza	Juhász Ferenc Filác Erzi
Galgagyörk	Ifj. Szuchovszky Béla
(Isaszeg)	Schwarcz János
15 Kispest	Bajza Mihály
Kispest Felsőrész	Maszny Sámuel
(Majosháza)	Vérkő József
Monor	Nagy György
Pilisborosjenő	Jánosy Pál
20 Pilisborosjenő	Somogyi Béla

	Piliscsaba	Boldizsár Béla
	Pomáz	Oszoly Géza
	Pusztacsér Felsőrész	Kuszka Béla
	Rákosszentmihály	Majand Károly
25	Solymár	Szanai Sándor
	Szalkszentmárton	Sárközy Albert
	Taksony	Havlin Irma
	Tass	Sárközy Kálmán
	Tápióbicske	Töös Pál
30	Tököl	Kovács Gábor
	Ujpest	Baumgarten Etelka
	„ Erzsébet leányiskola	Kiss Béla
	„ Ferenc József-téri „	Bendász János
	„ Toldy-utcai fiúiskola	Liszer Ignác
35	„ Toldy-utcai leányisk.	Bilbauer Ferenc
	Vecsés	Szabó Sándor

Községi iskolák :

	Ladánybene	Berente István
	Nagykőrös Alsójárás	Imreh Arnold
	Nagykőrös Belsőnyilas	Balogh Sándor
	Nagykőrös Fekete	Varga Imre
5	Nagykőrös Felsőjárás	Fodor József
	Nagykőrös Hangács-puszta	Bartha László
	Rákospalota	Strauch Pál
	Széchenyi-telep	Halmi Károly

Közs. polg. leányiskola :

Nagykőrös	Szurmó Ambrus
-----------	---------------

Sáros vármegye.

Dr. Tergina Gyula kir. tanácsos, tanfelügyelő a Madarak és Fák Napjának megtartásáról az összes állami iskolák tanévi záró jelentéseiből szerzett meggyőződést. A beérkezett külön jelentéseket, 12 állami és 1 izraelita iskolából, beküldte a tanfelügyelő.

Ezek közül 11-et májusban, 2-t júniusban tartottak; 9-et teremben, 4-et szabadban.

Tanítói beszéd mindenütt volt. Legszebb műsor Keczerkosztolány, Paloncza és Eperjes ünnepélyein volt.

Faültetés és nemesítés volt Keczerkosztolány és Kapi ünnepélyein. Fogadalom, Ligába lépés volt 9 helyen.

Jelentések Sáros vármegyéből.

Állami iskolák :

Kapi	Faludi Ferenc
Keczerkosztolány	Szklanák Pál

	Keczerpálvágás	Fedák István
	Krivány	Minter Dániel
5	Magyarkaproncza	Bélafi Bertalan
	Opálbánya	Csérih Jerna
	Orkuta	Denner N.
	Paloncza	Gajdos János
	Sárosbogdány	Gyarmati János
10	Singlér	Patocska Johanna
	Sósgyülvész	Banda Jakab
	Tótraszlavica	Kopcsáh Ferenc

Izr. iskola :

Eperjes

Habermann József

Somogy vármegye.

Dr. Gulyás Ferenc kir. tanfelügyelő 5 áll., 5 r. k., 5 ref., 2 ev. és 3 közs., összesen 20 iskolából küldött jelentést.

Egy helyen áprilisban, 2 helyen júniusban, egyebütt májusban tartották az ünnepélyt.

Szabadban 6 helyen, iskolában 12 helyen, itt is, ott is 2 helyen ünnepeltek.

Kaposvárrott osztályonkint volt alkalmi előadás.

Szebb műsor Drávapálfalván, Ötvösön, Kaposszentbenedeken és Szentborbáson volt.

Közönség csak Drávafalván és Gyékényesen érdeklődött.

Faültetés Szőlőskislakon, Ligaszervezés Ötvösön volt. Csombárdon fogadalmat tettek.

Jelentések Somogy vármegyéből.

Állami iskolák :

	Drávafalva	Koubneczky László
	Gyékényes	Reichhardt Lajos
	Kaposvár	Tarján Antal
	Somogycsurgó	Abszolon Mária
5	Szőllőskislak	Somogyiné Korchmáros Lujza

Községi iskolák :

	Gyöngyösmellék	Soós Lajos
	Surd	Sass István
	Szentborbás	Vandruschko Róbert

Róm. kath. iskolák :

	Almáskeresztúr	Fehérvári Ferenc
	Csombárd	Kosaras Mihály
	Kaposmérő	Rapayko József
	Kaposszentbenedek	Pék Ferenc
5	Ötvös	Markovics Sándor

Ref. iskolák :

Böhönye	Saár János
Kaposszentbenedek	Jozanagh Zsigmond
Markóc	Sütő Pál
Somogyvisonta	Váci Antal
5 Somogyviszló	Boross István

Ág. ev. iskolák :

Barcs	Fuchs Pál
?	Bauer János

Sopron vármegye.

Pacséri Károly dr. kir. tanfelügyelő helyett *Palásthy Kálmán* kir. s. tanfelügyelő köriratban szólította föl az állami és községi iskolákat, hogy a Madarak és Fák Napjának megtartásáról szóló jelentésüket június 20-ig terjesszék be; hogy az O. I. M. L. szervezése, illetve fejlesztése érdekében újból tegyék meg a szükséges lépéseket és hogy erről is tegyenek gondosan szerkesztett és számadatokkal is megvilágított jelentést az előbbivel együtt egy íven.

Pacséri Károly dr. kir. tanfelügyelő 18 állami és 1 községi iskolából küldött jelentéseket.

1 helyen március 15-én, 2 helyen áprilisban, 13 helyen májusban és 3 helyen júniusban volt az ünnepély. Hasfalván a lakosok kérésére vasárnap tartották meg.

7 iskola tartotta a szabadban, 6 teremben és 6 bent is, kint is.

4 helyen osztályonként külön ünnepeltek, Sopronbánfalván külön rándultak ki ünneplésre.

Eszterházán a békenappal vonták össze az ünnepélyt. Nagymartonban d. e. a madarokról, d. u. a fákról beszéltek.

A tanító talán mindenütt beszélt, Hasfalván, Pecsényeden és Siklósdon a plébános is.

Legszebb műsor e három helyen volt.

Minden tekintetben kiemelkedik *Reil Vincének* a hasfalvai áll. iskola igazgatójának jelentése.

Faültetés volt az ünnepélyen Kishársfalván, Lajtaújfaluban és Mészveremben. Siklósdon a kiránduláson a rétfalvi mintaszerű gyümölcs-, eper- és spárgatermelést tekintették meg.

Mészveremben egy hajléktalan méhrajt telepítettek le „örömére a szent napnak“. Ugyancsak itt 3 fészkelőt akasztottak ki és etetőket is állítottak, de nem az ünnepélyen.

Hasfalván az egész falu apraja-nagyja jelen volt, azonkívül a szomszéd községekből, Sopronból, sőt még Wienből is voltak. A rendet a tűzoltóság tartotta fenn. Szülők voltak még jelen Kismartonban és Lajtaújfaluban.

Hasfalván az előjáróság és tűzoltóság ünnepélyesen köszönetet mondott a tanítónak fáradozásaiért és hálára, engedelmességre és munkásságra buzdította a tanulókat.

Szép eredmények mutatkoznak már is. Bizalom nyilatkozik az ünnep eredményei iránt.

Savanyukuton Galambos Ferenc igazgató a Sopronmegyei Állatvédő Egyesület kebelében megalakította a savanyukuti madárvédelmi csoportot. Ennek 12 tagja van, közte van az előjáróság is, 100 odut akasztott már ki.

A Ligáról vagy fogadalomról 6 jelentésben nincs szó, ezenkívül Sopronbánfalván azért nem tételnek fogadalmat a gyermekekkel, nehogy kénytelenek legyenek azt megszegni, ha szülők, kik üzletszerűleg foglalkoznak a madárkereskedéssel, madárszedésre küldik őket. Mészveremben szeptemberi kiránduláson tesznek fogadalmat minden évben. Lajtaújfaluban a testület és az ifjuság tagja a Ligának és 2—2 K-t fizet. (Nyilvánvaló félreértés; ők a sopronmegyei állatvédő egyesületnek tagjai bizonyára.) A többi 10 község 1340 Ligatagot jelentett be összesen.

Jelentések Sopron vármegyéből.

Állami iskolák :

Csórnyfalva	Szijártó György
Eszterháza	Ghyczy Béla
Gyalóka	Németh János
Hasfalva	Reil Vince
5 Kishársfalva	Dengi Ignác
Kismarton	Burgmann Rezső
Lajtaszentmiklós	Kollwenz Máttyás
Lajtaújfalu	Znieni Teofil
Loretto	Halász Ferenc
10 Mesterháza	Skriba Gyula
Mészverem	Németh Sándor
Nagymarton	Kollwenz Ferenc
Rétfalu	Schöntag Ferenc
Savanyukút	Galambos Ferenc
15 Siklósd	Miletich József
Sopronbánfalva	Mitsinger Fülöp
Sopron-Fegyintézet	Büttl János
Ujtelek	Darányi Antal

Közs. iskola :

Pecsenyéd	Janisch Rupert
	Knotz József

Szabolcs vármegye.

Wilt György dr. kir. tanfelügyelő helyett *Lengyel József* kir. s. tanfelügyelő arra utasította a tanítókat, hogy jelentésüket közvetlenül az O. Á. V. E.-hoz küldjék be. Hozzánk azonban nem érkeztek be jelentések.

„Tudomásom van azonban arról, — szól a tanfelügyelő irata — hogy tantestületem iskoláinak nagyobb része megtartotta a Madarak és Fák Napját, a nyíregyházai iskolák pedig kivétel nélkül mind igen sikerült ünnepek keretében ünnepelték, melyeknél a tantestületek meghívására magam is jelen voltam. Az ünnep varázsa a szülőket is kivonzotta a szabadba és a hatás kitörülhetetlen nyomokat hagyott mind a szülők, mind a gyermekek lelkében. A helybeli lapok hiven szolgálták az ügyet, amennyiben nagy elismeréssel emlékeztek meg a tanítói karról minden ilyen alkalommal, továbbra is buzdítva őket az eszme istápolására. Amennyiben az adatok feldolgozása szempontjából könnyíthetek a t. Cím dolgán, jövőre hivatalom nagy elfoglaltsága dacára is, az ügy iránti szeretetből hajlandó leszek a jelentéseket hivatalomhoz bekérni és összegyűjtve felküldeni.“

Szatmár vármegye.

Bodnár György kir. tanfelügyelő közli augsztus 15-ikén kibocsátott felhívását és igéri, hogy a tanítóktól beérkező jelentéseket összegyűjtve rendelkezésünkre fogja bocsátani. Ámde munkálatunk befejeztéig nem érkeztek be a jelentések a tanfelügyelőségtől.

Szeben vármegye.

Munka Sándor kir. tanfelügyelő helyett *Nisztor Joakim* kir. s. tanfelügyelő 6 állami és 3 községi iskola jelentését küldte meg azzal a megjegyzéssel, hogy tankerületében az állami iskolákon kívül csak 5 magyar tannyelvű róm. kath. iskola van még és az erkölcsi ráhatáson kívül nem igen áll módjában az eszme pártolására és terjesztésére más eszközöket is igénybe venni.

E 9 iskola közül 8 májusban és 1 júniusban tartotta az ünnepélyt.

2 csak a teremben ünnepelt, 1 az iskola udvarán ünnepelt s azután kirándult, 6 iskola kirándulással összekötve ülte meg a napot.

Alkalmi beszédet egynek kivételével minden jelentés említ, több helyen csak beszéd volt.

Orlátón egy tanító a madarakról, egy másik pedig a fákról

beszélte s azután az igazgató kérdéseket tett a növendékekhez, hogy meggyőződjék róla, oda figyeltek-e.

Szebb ünnepély volt Nagyszebenben és Szászsebesen.

Faültetés és nemesítés volt az ünnepen Verestoronyon. Szakadaton akácfaültetés volt áprilisban.

Közönség volt Szászsebesen és Rakoviczán.

A Ligát 3 helyen alakították meg az ünnepélyen. (Nagyszeben 185 tag, Szakadát, Szászsebes.)

Jelentések Szeben vármegyéből.

Állami iskolák:

Nagyszeben	Sinio József
Orlát	Giurgiu János
	Maior Leo
	Stoia János
Szakadát	Szilka Ferenc
Szászsebes	Weinhold Károly
5 Szelistye	Mardács Ferenc
Verestoron	Jámbor Gyula

Községi iskolák:

Rakovicza	Ogredul Mihály
Vesztény	Stoia Tivadar
Zsinna	Sava János

Szepes vármegye.

Ifj. alapi Salamon Géza főispán mint a közigazgatási bizottság elnöke az O. Á. V. E. köriratát egész terjedelmében közölte a megye állami, községi, izraelita és társulati iskoláival és felhívta őket a Madarak és Fák Napjának megtartására és e napon a Liga szervezésére, valamint a madarak és fák védelmének minden úton való terjesztésére, végre arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak 1906. évi 26120. sz. rendelete alapján (Néptanítók Lapja 1906. 19. sz. 9. és köv. l.) adjanak kimerítő jelentést a kir. tanfelügyelőnek minden évi július hó 15-ig. E határozatot megküldte a főispán a szepesi és rozsnyói r. k., az eperjesi g. k. és a tiszamelléki ág. ev. püspököknek is, hogy saját hatáskörükben hasonlóképen cselekedjenek.

Hajnóczi R. József kir. tanfelügyelő helyett *Halmos András* kir. s. tanfelügyelő 1 állami tanítóképzőintézetből, 7 állami elemi, 2 községi és 2 izr. elemi, összesen 12 iskolából küldött be jelentéseket.

Az iglói áll. tanítóképző intézet az ő gyakorló elemi iskolájával együtt kétszer is megtartotta a napot.

Szepesbélán nem tartottak ünnepélyt, de alkalomadtán magyarázták a madarak és fák védelmét és 240 nemes gyümölcsfát ültettek el.

3 helyen áprilisban, 7 helyen májusban és 1 helyen júniusban tartották meg.

5 helyen a teremben, 6 helyen a szabadban ünnepeltek.

4 jelentés nem szól a műsorról, 3 csak alkalmi beszédet említ. Legszebb műsor volt Szepesremetén, Alsószalánkon és Márkusfalván. Szepesremetén litografált meghívókat bocsátottak ki.

Faültetés volt Iglón és Szepesszombaton. Tavasszal Szepesbélán is ültettek fákat.

Közönség volt Korompán, Korompavasgyárban, Szepesremetén és Alsószalánkon.

Ligát szerveztek Alsószalánkon és Márkusfalván.

Korompavasgyárban „a sajtóságos helyi viszonyoknál fogva nem szervezhető” a Liga.

Jelentések Szepes vármegyéből.

Állami iskolák:

Igló gyakorló isk.	Gömöri N.
Korompa	Rősek N.
Korompavasgyár	?
(Szepesbéla	Neubauer Mihály)
5 Szepesremete	?
Szepesszombat	Brósz János
Tátraalja	Schweitzer Jakab

Közs. iskolák:

Alsószalánk	Halász Ferenc
Binat	Szedélyi József

Izr. iskolák:

Márkusfalva	Popper Móric
Poprád	Róth Ármin
	Varga Sámuel

Áll. tanítóképezde:

Igló	Gömöri N.
------	-----------

Szilágy vármegye.

Nagy Károly kir. tanfelügyelő helyett Zoványi Lajos kir. s. tanfelügyelő 48 állami és 1 magániskolából küldött be jelentéseket.

Ezek közül 5 helyen ragadós betegség miatt nem volt ünnepély (Ipp, Ráton, Szilágynagyfalu, Völcsök, Zilah.) De azért Rátonban tavasszal eperfát ültettek.

Az érmindszenti, érszentkirályi és krasznacégényi iskolák együtt ülték meg a napot a cégényi erdőben nagy ünnepélyességgel. Borzás és Szilágybagos is együtt rándultak ki.

3 iskola kivételével, amely májusban ünnepelt, mind júniusban tartotta meg a napot.

Zálnokon külön Fák Napja és külön Madarak Napja volt. Nyírsiden d. e. a koronázás emlékünnep volt, délután kirándulás faültetéssel.

13 helyen az iskola termében volt az ünnepély délelőtt, és kirándulás volt délután. 21 iskola csak a szabadban ünnepelt és 10 iskola csak az iskolában.

Igen szép műsorú ünneplés volt sok helyen, különösen Egrespatakon, Krasznacégényben (3 iskola), Érhatvanban, Kémeren, Krasznán, Krasznahorvátton (56 pont), Valkón, Perecsenen, Szilágyásámszonban, Somlyócsehin, Szilágyballán, Zálnokon és Szilágy-szentkirályon.

Kevés kivétellel mindenütt volt tanítói beszéd. Több helyen buzdít a tanító a hazai föld szeretetére, a jó hazafiságra. Kémeren külön felolvasás volt a fákról, külön a madarokról s ezenkívül még a lelkész is beszélt. Himnuszszal és a tanulók imájával kezdődött sok helyen az ünnepély, majd egy tanuló üdvözölte a közönséget.

Faültetés volt Nyírsiden, faoltás Érhatvanban. Egrespatakon az előbbi évben ültetett fákat tekintették meg. Érmindszenten tavasszal 30 gyümölcsfát ültettek a növendékek az iskola kertjében, de nem az ünnepélyen.

Ily gyakorlati természetvédelem helyett több helyen inkább játszottak, táncoltak, fazéktörést, zsák- és versenyfutást rendeztek (Valkó). Az érmindszenti horgászatot azonban állatvédelmi szempontból kifogásolnunk kell. Ugyesztén aggodalmunk van a cécók miatt.

A közönség élénk érdeklődése és részvétele örvendetesen mutatkozik (Diósad, Egrespatak, Érkávás, Krasznacégény, Érmindszent, Érszentkirály, Magyaroroszló, Menyő, Szilágycsehi, Szilágy-szeg (a deésházi tanítók), Zálnok, Vármező, Szödemeter, Szilágy-szentkirály). Zálnokon a tanító mindig *vasárnap délután* tartja az ünnepélyeket, azért részt vesznek bennök az érdeklődők.

A gondnoksági elnök, ki a jelentést írta, több helyen melegen méltányolja a tanítók fáradozását (Szilágy-szentkirály, Varsolc, Zovány, Sarmaság, Egrespatak, Tasnádszarvad). Diósadon a ref. egyház és a fogyasztási szövetkezet megvendégelte a növendékeket; Valkón 10 K-t adtak össze a tanügybarátok a költségekre; Szilágy-somlyón az igazgatóval Puskás Józsefné úrnő tanította be az énekeket: mindezek annak a jelei, hogy a közönségben nagy a kedv az üggyhöz.

Fogadalmat csak Búrgezden és Zoványon tettek és a Ligáról szó sincs.

Már eredményt is említenek. A zálnoki gyermekek közt nagyon fogy a madárpusztítók száma, Diósadon már szereti a lakosság is a madarakat és fákat.

Nagyon méltányolják a Madarak és Fák Napjának az intézményét is (Varsolc, Szilágyszentkirály). Ez a megye több tanulságot nyújt az ügy barátainak és mestereinek.

Jelentések Szilágy vármegyéből.

Állami iskolák :

Benedekfalva	?
Borzás	?
Böősháza	Benedek Anna
Bürgesd	Jakó Károly
5 Cikő	Paal Gyula
Diósad	Törökné Virágh Ida
Egrespatak	Kenyeres Lajos
	Papp Sándor
Érhalom	Gyenge Károly
Érkávás	Mátéfi János
10 Érmindszent	Suba István
Érszentmihály	Jakab Sándor
Görcsön	Lenkey Géza
(Ipp	?)
Krémer	Szilágyi Lajos
	Horváth Endre
	Szöcs János
	Máthé Samu ref. lelkész
15 Kraszna	Szathmári Mária
	Kádár Imre ref. lelkész
Krasznacégény	Nagy Mihály
Krasznahorvát	?
Lompért	Kocsis Ilona
Magyargoroszló	?
20 Menyő	?
Nyírsid	Vitéz Traján
Ördögkut	?
Perecsen	Haraszthyné Tóth Gizella
(Ráton	Böloni János)
25 Sarmaság	Lázár József
	Balázs József
Somlyócsehi	?
Sülelmed	Hász Ferencz
Szamosudvarhely	?
Szilágybagos	Pap Ferenc
30 Szilágyballa	Máthé János
Szilágycsehi	Dőri Ernő
Szilágykövesd	Gáll Márton
(Szilágynagyfalu	?)
Szilágyámson	Tőkés Gyula
	Pálur Miklós ref. lelkész

35 Szilágysomlyó

Szilágyszeg
 Szilágyszentkirály
 Szódemeter
 Tasnádszarvad

40 Valkó

Varsolc
 Vaskapu
 Vármező
 (Völcsök)

45 Zálnok

(Zilah
 Zovány
 Zsibó

Bogdán István
 Szentkirályi Albert
 Puskás Józsefné (nem tanítónő)
 Kiss Antal
 Csendes Imre
 Kocsis Lajos
 Ördög Áron
 Szentpétery Gyula
 Magyary Lajos
 Ferenczy Márton
 Jani János
 ?
 ?
 ?
 Fodor Gyula
 Kispál Mihály

Magán iskola :

Ákos

Rosenberg Mór

Szolnok-Doboka vármegye.

Gönczi Ferenc kir. tanfelügyelő helyett Rakusz Lajos kir. s. tanfelügyelő a vezetésére bízott 62 áll. iskolától beérkezett 37 jelentést küldte be. Ezek között Ördögösfüzesen nem volt ünnepély járvány miatt. Nagyilondán pedig külön Fák és Madarak Napja volt.

5 helyen júniusban volt, a többi iskolában májusban.

17 iskola szabadban, 12 teremben, 7 itt is, ott is ünnepelt.

Beszédek majdnem mindenütt mondott a tanító, néhol felolvasást tartott. Liményben, Loveczky színművével ünnepeltek.

Hosszabb műsor volt Bacza, Kápolnokmonostor, Kékes, Nagydevecser, Néma, Oláhvásárhely, Szászbréte, Szék és Vicze ünnepélyén.

Közönség Liményen, Nagydevecserben, Némán, Pulyon és Szászbrétén volt jelen.

Faültetés Nagyilondán és Oláhvásárhelyen volt.

Fogadalom Kisiklódon, fogadalom megújítása Nagyilondán, Liga szervezése Némán és Oláhláposon történt.

Jelentések Szolnok-Doboka vármegyéből.**Állami iskolák :**

Apanagyfalu

Árpástó

Bacza

Bálványosváralja

5 Csicsókeresztúr

Fogarassy János

Rámgvel Ferenc

Sipos István

Baumann Gyula

Homoródi István

	Felőr	Pered Károly
	Felsőoroszfalu	Valeán János
	Kápolnokmonostor	Osztian Béla
	Kecsed	Bányay Ferenc
10	Kékes	Pálffy János
	Kisiklód	Tanneszk Imre
	Kuda	Homm Pál
	Limény	Lázár Alajos
	Magyarbuzás	Dobay János
15	Magyardécse	Gábor Pál
	Málom	Ajtay Miklós
	Nagydevecser	Simó Béla
	Nagyiklód	Chihéean Mária
	Nagyilonda	Veress József
20	Néma	Pálfi Mihály
	Noszoly	ifj. Tyukody Alajos
	Oláhlapos	Böröndy János
	Oláhvásárhely	Várady Rezső
	(Ördögösfüzes)	Osváth Albert)
25	Puly	Peres Kálmán
	Retteg	Szabó Lajos
	Szászbréte	Tyukody Alajos
	Szászfellak	Ujhelyi Pál
	Szászmáté	Török Lajos
30	Szászujös	Bedő Imre
	Szentgyed	Boros Gábor
	Szentmargita	Debreczeni Károly
	Szék	Bencze Károly
	Szinye	Buzogány Albert
35	Szurduk	Tamphald Ferenc
	Tötös	Kasay Antal
	Vicze	Farkas Sándor

Temes vármegye.

Vértessy Gyula dr. kir. tanfelügyelő helyett *Nemes Gusztáv* kir. s. tanfelügyelő 31 állami és 12 községi iskolából küldött jelentést, tehát összesen 43-t.

Két helyen (Hissziás, Sipet) ragadós betegség miatt nem volt ünnep. Zsebelyen megtartották a Fák Napját márciusban, de a Madarak Napját járvány miatt nem tarthatták meg. 7 helyen külön Fák Napja és külön Madarak Napja volt, ezek közül 2 esetben *októberben* volt a Fák Napja s egy esetben ugyanaz nap délelőtt és délután volt a két ünnep. Egyébként májusban voltak az ünnepek majdnem mind.

18 iskola szabadban tartotta, 18 teremben, 5 pedig benn is, kinn is.

E megye jelentései igen szűkszavúak. A műsorról sem tájékoztat 10 jelentés, 11 helyen pedig csakis beszéd volt. Szébb program volt Kissadán, Temesságon, Sziklason és Temesvárott (3 községi iskolában).

Faültetés volt 5 helyen az ünnepélyen.

Fogadalom 4 helyen, Ligaszervezés 2 helyen volt.

Vendégek csak Józseffalván, Medvesen, Temesvár-Rónácon voltak.

Megszűnt a tanulók fa- és madárpusztítása (Józsefszállás. Búziásfürdő).

Jelentések Temes vármegyéből.

Állami iskolák:

	Allios	Unterveger József
	Bogdarigós	Kutterer Jakab
	Buchberg	Fuchs László
	Búziásfürdő	Schlett Ferenc
5	Csákova	Véber István
	Charlottenburg	Straub Pál
	Gizellafalva	Retzler János
	Hódos	Leonárd Miklós
	Józseffalva	Filippi János
10	Józsefszállás	Fereba Árpád
	Keped	Sirba Pál
	Kisbecskerek	Soós Gergely
	Kissada	Várkonyi Ferenc
	Kisszentpéter	Szanter János
15	Kistelep	Kern Sándor
	Lippa	Schäffer György
	Medves	Pauli Rezső
	Panyova	Novák Hugó
	Románszentmihály	?
20	(Sipet	Sovány Dezső)
	Sistarovec	Olarin Péter
	Stancsófalva	Latka József
	Szakálháza	Szeiler Mihály
	Sztancsofalvaliget	Saskeöy József
25	Temeskovácsi	Budanez Sándor
	Temes-Rékás	Ankejkovics János
	Temesság	Mischel János
	Temesvár (Rónác)	Csöregi Ferenc
	Ujbessenyő	Gerhardt Jakab
30	Vígvár	Nikolányi József
	Zsebely	Paul Miklós

Községi iskolák:

Bruckenau	Krauszhar István
Gilád	Kipper Kristóf

(Hissziás	Birta János)
Kétfél	Bitter János
5 Mélynádas	Papp Viktor
Németszentpéter	Bertrás Sándor
Olád	Krémer Ferenc
Sziklás	Nesztik Pál
Temesvár	Lampaster István
10 Temesvár Gyárváros	Schvarc Alajos
Temesvár Józsefváros	Kraemer Ferenc
Vinga	Pokorny Péter

Tolna vármegye.

Tihanyi Domokos kir. tanfelügyelő helyett *Nagy Béla* kir. s. tanfelügyelő 3 áll., 18 közs., 1 r. k., 2 ref., 1 ev., 2 izr., 3 magán és 1 gazd. ismétlő, összesen 31 iskolából küldött jelentéseket.

Dunaföldváron járvány miatt nem tartották meg. Kölesd három iskolája együtt ünnepelt. Tolnán és Báttaszéken pedig osztályonként külön tartották meg az ünnepélyt.

Dombovárrott június 10-én volt az ünnep, a többi helyen májusban.

Szabadban 10, teremben 11, itt is, ott is 9 helyen ünnepeltek.

Hosszabb műsor volt Pusztafácánkert, Szemeréd, Kölesd ünnepélyein.

Közönség csak Öcsényben volt.

Az ünnepélyen kívül fákat ültettek Tolnán, Öcsényen, Pusztafácánkerten. Itt tökmaggal etették télen a gyermekek a madarakat. Pakson pedig odvakat készítettek.

Fogadalmat csak Báttaszéken tettek.

Jelentések Tolna vármegyéből.

Állami iskolák :

Bölcske	Kreskay János
Dombovár	Gyenis Antal
Tolna	Máté Nándor

Községi iskolák :

Alsópél	Szekér János
Báttaszék	Máté József
Borjád	Strobel Zsigmond
Cseresnyés	Farkas Matild
5 Fadd	Erdős Márk
Görbő	Tanos Gizella
Gyepa	Pártos Ferenc
Hencse	Zapula Mária
Kistengelicz	Hoffmann Ádám

10 Máza	Erdős Pálné
Medina	Kállay Lajos
Öcsény	Várkonyi János
Paks	Pákolicz Mihály
Pusztafáczánkert	Németh Márton
15 Simonmajor-Pusztakajmád	Bécsi István
Szemeréd	Tatz Anna
Szemerepuszta	Róder Kamilla
Uzdborjád	Klemencsik János

Róm. kath. iskola :

Kölesd	Megyery György
--------	----------------

Református iskolák :

Kölesd	Knabel Vilmos
Tenyőd	Zsák József

Ág. ev. iskola :

Kölesd	Tantó György
--------	--------------

Izr. iskolák :

Gyönk	Novan Lajos
Paks	Gerő Simon

Magán-iskolák :

Báttaszék	Lavitz Hermina
Ozora	Réber Ferencné
Szekszárd	Majer Artur

Gazd. ism. iskola :

(Dunaföldvár)	Kápolnay József)
---------------	------------------

Trencsén vármegye.

Kosztka Mihály kir. tanácsos tanfelügyelő minden évben egy napot tűz ki a Madarak és Fák Napjául és buzdítja a tanítószágot a Liga szervezésére is. Az elmúlt iskolai évben május 21-ét tűzte ki rendeletileg.

11 állami, 3 községi, 1 társulati és 3 magán, összesen 18 iskolából érkeztek be jelentések.

A rendelet szerint május 21-én tartották meg az ünnepélyt, de azért 1 helyen június 16-án és 4 helyen május más napján ünnepeltek.

12 iskola a teremben, 2 kirándulással, 4 benn és künn tartotta a napot.

Szép műsor volt Bánpecsenyéden, Lótoson, Poroszkán, Tunyogfalván és Szaloncán.

Az előző évben ültetett fákat gondozták Kisuczaujhelyen. Közönség volt Kaszanagyvárálján és Csicsmányon. Fogadalmat tettek az ünnepélyen Poroszkán.

Jelentések Trencsén vármegyéből.

Állami iskolák :

Bánpecsenyéd	Simkó Mihály
Bánrabos	Fejér Ferenc
Csarnólak	Andrejkovics István
Csicsmány	Jakits József
5 Háromudvar	Borencz Károly
Kisuczaujhely	Teszarek Róbert
Lótos	Grében János
Poroszka	Hazay Gyula
Szaloncza	Podhraczký Dezső
10 Tunyogfalva	Kraichék Anna
Vágszállás	Jelinek Józsa

Községi iskolák:

Bánnyires	Viszelka Pál
	Nesich Ferenc
Kaszanagyvárálja	Kohn Henrik
Perbók	Lenovay József

Magán iskolák :

Hőlak	Neumann János
Mencső	Eibenschütz Klára
Szaloncza	Fekete N.
Turzófalva	Haunner Ignác

Udvarhely vármegye.

Rhédei János kir. tanfelügyelő és *Chalupka Rezső* kir. s. tanfelügyelő 44 állami és 31 községi, összesen 75 iskolából küldött jelentést.

Felsőszófalván az iskola elégeése és a tanítás szünetelése miatt nem tartották meg az ünnepélyt.

A székelyszentmiklósi erdőben 6 elemi iskola jött össze minden évben ünnepelni és pedig a székelyszentmiklósi, medeséri, kiskedei, siménfalvai, kadácsi és rugónfalvi és 7 községből jöttek felnöttek az ünnepélyre. A nagysolymosi és székelyhidegkuti iskolák is együtt ünnepeltek. Együtt rándultak ki még Recsenyéd, Szentmárton, Keményfalva, Gyepes és Abásfalva is (vagyis 5 falu), Petek, Székelymuzsna és Székelyderzs iskolái, végre Nagy- és Kisbaczon két iskolája. Olaszteleken a gazd. ismétlőiskola is jelen volt a kirándulásos ünnepélyen.

Külön Fák Napja és Madarak Napja volt Alsófalván. Agyagfalván kétszer tartották meg az ünnepélyt. Majdnem mindenütt májusban volt az ünnep. (1 márc., 1 ápr., 3 jún.)

49 iskola a szabadban, 21 a teremben, 4 benn is künn is ünnepelt. 4 helyen osztályonként külön voltak a termekben.

Székelyudvarhelyen és Székelyszentmiklóson (6 iskola) az „ezredévi ünnep“-pel kötötték össze a Madarak és Fák Napját. Agyagfalván az ünnepélyen kívül 3-szor előadták Loveczky színművét.

Tanítói beszéd majdnem mindenütt volt.

Legszébb műsor volt Székelyudvarhely, Kissolyos, Székelyszentmiklós, Bibarcfalva, Székelyhidegkut, Kisgalambfalva, Kis- és Nagybaczon, Bözdújfalun, Agyagfalva, Oklánd, Székelysombor, Szentábrahám, Körispatak, Homoródszentpéter, Sütő, Nagygalambfalva, Abásfalva és Recsenyéd ünnepélyein.

Faültetés volt Alsófalván, Székelydályán, Nagygalambfalván, Miklósfalván és Recsenyéden. Az ünnep előtt ültettek fákat Székelymuzsnán, Nagysolyoson, Csekefalván.

Bözdújfalun minden fiú sajátkészítményű odvat akasztott ki 1—1 fára, vagy cserjére Madáretetőt is készített minden tanuló. Székelyvarság-nagykút-patakon is készítenek odvakat a tanulók, Parajdon is fognak készíteni.

Égén az V. és VI. osztályosok ellenőrökként ügyelnek föl a madár- és favédelem terén.

Közönség volt Alsóboldogfalván, Székelyszenterzsébeten, Körispatakon, Kisgalambfalván, Recsenyéden, Homoródújfalun, Kénoson más nem volt jelen, *dologidő* lévén.

Recsenyéden másnap kikérdezték a tanulókat a tapasztaltakról és ekkor alakították meg a Ligát. Gyékényesen írásbeli feladatot készítettek a kirándulásról.

Szederjesen és Homoródkeményfalván még mindig pusztítják a madarakat és kinozzák az állatokat.

A tanítók az Ifjusági Egyesületben és Gazdakörben is tartanak előadásokat a tárgyról Homoródmáson, Oklándon, Kobálfalván, Nagysolyoson, Kénoson, Korondon.

A Liga 20 helyen alakult meg, de több helyen tettek fogadalmat. Néhol nincsenek tisztában a dologgal, de *jövőre ígérnek a szervezést.*

Jelentések Udvarhely vármegyéből.

Allami iskolák :

Agyagfalva	Vida József
Alsóboldogfalva	Péter János
Alsófalva	Mirtze Dénes
Bardóc	Szász Péter
Bibarcfalva	Jósa Gábor
5 Bitfalva	Bokor Károly
Bögöz	Keresztes János

	Bözöd	Török Ferencz
	Bözödujfalva	Fazekas Dénés
10	Etéd	Bakó Dániel
	Felsőrákos	Vári Elek
	(Felsősófalva	Böjthe Béla)
	Fiátfalva	Kozma Miklós
	Homoródalmás	Peterfy András
15	Homoródkeményfalva	Bedő Albert
	Homoródsztrárton	Győrfi István
	Homoródszentpál	Szabó Mózes
	Karácsonfalva	Kelemen Lajos
	Kisbacon	Péter Izsák
20	Kobálfalva	Boros György
	Körispatak	Dömötör Mihály
	Kisgalambfalva	Paál Sándor
	Kissólymos	Derzsi Gábor
	Magyarhermány	Hegedüs Lajos
25	Medesér	Asztalos Ferencz
	Nagygalambfalva	Beke Albert
		Búna Anna
		Száva Mihály
		Rákosi Béla
		Bedő József
		Széll Imre
30	Parajd	Kovács Mihály
	Petek	Deák Ferencz
	Siménfalva	Demeter Elek
	Szederjes	Bokor Tamás
	Székelydália	Pasani József
35	Szentábrahám	Tóth Vilmos
	Székelyderes	Szathmáry Miklós
	Székelyhidegkút	Sándor Lajos
	Székelykeresztúr	Szász Béla
	Székelymuzsna	Jakab József
40	Székelyszáldobos	Jancsó István
	Székelyszenterzsébet	Balogh Dénes
	Székelyudvarhely leányisk.	Madarász Veronika
	Székelyzsombor	László Imre
	Ujszékely	Szász Elek

Községi iskolák :

	Abásfalva	Kiss Mózes
	Arvátfalva	Nagy Lajos
	Benczéd	Gyarmathy Géza
	Béta	Csergő Vencel
5	Bogárfalva	Siene Domokos
	Csekefalva	Elekes György
	Ége	Orbán Imre

	Firtosvátalja	József János
	Felsőboldogfalva	Péter Gergely
10	Gagy	Fazakas Dénes
	Gyepes	Barabás Vilmos
	Homoródjánosfalva	Kiss György
	Homoródújfalú	Deák Mózes
	Homoródszentpéter	Nagy Gyula
15	Kiskede	Fazakas Péter
	Kecselkisfalud	Menyhart András
	Kénos	Kéndi István
	Korond	Biró Domokos
	Korondpálpatak	Gencsi Ferenc
20	Lókod	Bálint Balázs
	Miklósfalva	Sándor Lajos
	Ocsfalva	Vida András
	Oroszhegy	Hajdú András
	Patakfalva	Molnár Vilmos
25	Recsenyéd	Balázs János
	Sükő	Mózes Sándor
	Székelymagyar	Roszondai István
	Székelypálfalva	Lakatos Gáspár
	Székelyszentmiklós	Dackó Lajos
30	Székelyvarsánynagykútpatak	Oláh Jakab
	Városfalva	Vajda Antal

Ugocsa vármegye.

Halmágyi Ferenc kir. tanfelügyelő 11 állami és 1 községi iskoláról küldött be jelentést. Egyes iskolák egyéb jegyzőkönyveikben tettek jelentést az ünnepélyről, így azokat nem küldhette meg a tanfelügyelőség.

2 helyen áprilisban, 2 helyen júliusban, a többi iskolában májusban volt az ünnep.

5 iskola szabadban, 5 teremben, 2 itt is, ott is ünnepelt.

Tanító beszéde mindenütt volt.

Szebb műsor volt Királyházán és Mátyfalván.

Több úri család volt jelen Tiszaújhelyen.

Fogadalmat tettek Tiszaújhelyen és Tiszakeresztúron.

Jelentések Ugocsa vármegyéből.

Állami iskolák :

	Batocs	Sánta Imre
	Dabolcz	Bott Dániel
	Gödényháza	Benedek András
	Királyháza	Puza Sándor
5	Mátyfalva	Buday Pál

Tekeháza	Szabó Béla
Tiszakeresztúr	Deák Mihály
Tiszasárvár	Csengeri Ferenc
Tiszaszirma	Ilkus Péter
10 Tiszaújhely	Rád László
Túrterebes	Erdélyi Karolin

Községi iskola :

Salánk	Szalkay Ferenc
--------	----------------

Ung vármegye.

Hidasi Sándor kir. tanfelügyelő helyett *Szentkeresztly Tivadar* kir. s. tanfelügyelő. 65 állami és 2 községi iskolából küldött jelentést. E jelentések meglehetősen szűkszavúak és hiányosak. 13 még az ünnepély idejét sem írja ki.

Ungvárott a Kossuth-téri iskolában a sok szünet miatt nem tartottak külön ünnepélyt, hanem csak 1—1 tanórán magyarázták a felsőbb osztályosoknak a madarak hasznosságát.

Külön Fák Napja és Madarak Napja volt Győröcskén (ápr. és máj.) és Iskén (okt. és máj.), kétszer ülték meg a napot Turjamezőn (sept. és jún.)

Egyébként általában májusban tartották meg az ünnepélyt, csak 4—5 esetben április és június hóban.

28 helyen szabadban, 1 helyen iskolában is, szabadban is, a többi iskolában a teremben tartották meg; egy részéről azonban nincs meg a jelentésben, hogy hol történt meg.

Alkalmi beszéd nagyjából volt. Szébb műsor Felsőszlatinán, Fogason, Minajon, Mokcsán, Nagyszelmenczen és Tasolyán volt. Az első két helyen közönség is volt jelen.

Faültetés volt Bercsényifalva, Csap, Csontos, Feketemező, Felsőszlatina, Horlyó, Perecseny, Ungdarócz, Ungvár, (Drugeth-tér) ünnepélyein. Fákat osztottak ki az ünnepélyen elültetés végett: Ungdaróczon, Zákonyon és Vajrán. Máskor ültettek fát Bajánházán, Baranyán, Minajon, Nagybereznán, Rásón és Ungvárott (Drugeth-tér.)

A madarakat etették Bajánházán, Feketemezőn, Havasközön, Horlyón és Turjaremetén.

Fogadalmat tettek Kapáson, Nagyszelmenczen és Ungdaróczon.

Jelentések Ung vármegyéből.

Állami iskolák :

Alsódomonya	Terebessy István
Alsónémet	Répai László
Antáloc	Tinkovics László
Bajánháza	Ujlaki József
5 Baranya	Pikt György

	Bártfa	Palasthy Árpád
	Bercsényifalva	Csépes Tivadar
	Bunkós	Leskó József
	Csap	Szabó Béla
10	Csontos	Mihákovics János
	Dióska	Strausz Mihály
	Drugetháza	Fanczik Endre
	Feketemező	Zigány Béla
	Felsőnémeti	Horatius Pál
15	Felsőszlatina	Torbiás János
	Fenyvesvölgy	Pataky Lajos
	Fogas	Terebesy József
	Gálóc	Gecse Géza
	Gerény	Neviczky Konstantin
20	Győrőcske	Berecz Ottó
	Hajásd	Lendás László
	Havasköz	Szabó János
	Hegyfark	Gulyásy Győző
	Homok	Somogyi László
25	Horlyó	Bodó Sándor
	Jeszeneremete	Kovács Mihály
	Kapás	Soltész János
	Karcsava	Horátius Pál
	Kereknye	Kovács András
30	Kisszeretva	Lesovniczky Gyula
	Laborcszög	Lavandovsky Jenő
	Minaj	Momsák Gyula
	Mokcsa	Hadházy György
	Nagyberezna	?
35	Nagykapos	Minay Lajos
	Nagyszelmencz	Lamping Fülöp
	Neviczke	Tokás István
	Oroszkomoró	Köllner Gabriella
	Ökemencze	Ihnatovics Miklós
40	Ördögvgágás	Répay Pál
	Ördarna	Marosi Mihály
	Pályin	Zágonyi Gyula
	Perecseny	Reöthy Filián
	Poroskő	Kustán Péter
45	Porosztó	Juhász Nándor
	Radváncz	Bacsó András
	Rákó	Ortutay Miklós
	Rebrény	Tihanyi Antal
	Sárosremete	Szócska Dezső
50	Sóhát	Nagy Lajos
	Székó	Horatius Pál
	Szobráncz	Grigássy Károly
	Tasolya	Návay N.

	Törökruzka	Bándos Lajos
55	Turjamező	Petenykó István
	Turjaremete	Scherikner Antal
	Turjasebes	Hadrava Antalné
	Ungdaróc	Mettes Domonkos
	Unghuta	Gábor János
60	Ungvár Drugeth-tér	Takács József
	„ Kossuth-tér	Szabó József
	Vajkóc	Nagy Géza
	Vajna	Kaszárda József
	Záhony	Szabó Albert
65	Zalacska	Csankó Vilmos

Községi iskolák :

Iske	Benkő Lajos
Szenteske	Gombos Albert

Vas vármegye.

Halász Ferenc kir. tanácsos kir. tanfelügyelő felhívta 1910. április 9-én a megye valamennyi áll. iskolai gondnokságát és községi iskolaszékét az ünnepély megtartására s a Liga megalakítására. A jelentéseket május 20-ig a főszolgabírákhoz kellett betérjeszteni (a közig. bizottság 1906. évi határozata szerint.) A tanfelügyelőséghez érkezett jelentések hiányosak. Minden állami és községi iskola jelentése sem érkezett be, mert azokat a járási főszolgabírák részben visszatartották és csak ők tettek rövid jelentést, hogy járásukban az ünnepélyt megtartották az iskolák. A felekezeti iskolákra nézve célszerűnek tartaná a tanfelügyelő, ha az O. Á. V. E. az illető egyházi főhatóságokat „megkeresné.“

Összesen 65 iskolából küldött be jelentést a tanfelügyelőség, és pedig 38 állami, 8 községi, 12 r. kath. 6 ág. ev. és 1 izraelita iskolából.

Alsócsalোগányban járvány miatt nem lehetett az ünnepet megtartani. 5 helyen áprilisban, 1 helyen júniusban, a többi helyeken májusban volt az ünnep. 28 helyen tartották tanteremben, ugyancsakannyi helyen szabadban és 4 helyen benn is, künn is. Több helyen az eső miatt maradt el a tervezett kirándulás.

A lukátsházi iskola a nagypöseivel és a veleméri iskola a szentgyörgyvölgyivel együtt rándult ki és ünnepelt.

A tanító majdnem mindenütt beszélt, 4 helyen több tanerő is. Pusztaszentmihályon és Kátafán képekkel szemléltette előadását a tanító, Felsőszölnökön a kiakasztott odvakat nézték meg, Vaskorpádon odvakat mutatott be a tanító. Kőhidán 250, Muraszombatban 120 és Pártosfalván 200 darab facsemetét osztottak ki e napon elültetés végett. Faültetés az ünnepély keretében Kőhidán és Vidorlakon volt.

Legszebb műsor Felsőszőlőn, Mezőváron, Seregházán, Alsómarócson, Veleméri, Gyöngyös-szentkereszten, Kuzmán és Lukáts házán volt.

8 helyen volt fogadalom s a Liga megújítása.

A veleméri tanító szerint a Liga megalakítása nagyon bajos, mert nem lehet az embereket semminemű gyűjtésre rávenni.

Vendégek 5 helyen voltak az ünnepélyen.

Felsőszőlőn 386 fészekodvat készítettek és akasztottak ki a növendékek az iskolakertben és ezek közül 366 van elfoglalva hasznos éneklőkkel.

Vasvármegyében virágjában van az állat- és madárvédelem. Hét állatvédő egyesület működik e vármegyében szak- és tanfériak vezetése alatt. Innen sokkal több örvendetes dolgot lehetett volna jelenteni.

Jelentések Vas vármegyéből.

Állami iskolák :

(Alsócsalogány	Ádám János
Ankerhegy	Rátkai Ödön
Barkócz	Puska István
Batthyánd	Osváth Sándor
5 Csempezkovács	Kovács József
Felsőcsalogány	Cserni Károly
Felsőszőlők	Márkus Elemér
Görhegy	Kollár Adolf
Gyanafa	Darvas Ferenc
10 Gyöngyös szentkereszt	Pásztor István
Határfalva	Kuppon N.
Horvátháza	Sosztarek N.
Korong	Unfanger Károly
Kőhida	Maár Károly
15 Kisnarda	Hunyadi Nándor
Kuzma	Vörös Lajos
Magasfok	Zalay Mátyás
Magashegy	Szathmári Sándor
Magyarszombatfa	?
20 Mezővár	Papp Béla
Murahalmos	Kolozsvári Ferenc
Muraszentes	Titán Iván
Muraszombat	Zrinyi Győző
Ottóháza	Takáts R. István
25 Pártosfalva	Székely János
Pusztaszentmihály	Lippai Vendel
Seregháza	Szelestey Sándor
Sűrűháza	Kollár István
Szalónakhuta	Bahó János
30 Szentbibor	Jolmek Imre
	Polgár Sándor

Tótkeresztur	Glisár János
Urdomb	Vértes Sándor
Vashorpád	Sinkovich Dénes
Vághegy	?
35 Várujfalu	Fisch Károly
Vidorlak	Bacsányi Mihály
Vörthegey	Brunner Károly
Zsidahegy	Ferencz József

Községi iskolák :

Balozsamegyes	Nagy József
Burgóhegy	Schlegel Ferenc
Katafa	Németh József
Lukátsháza	Höffler Róza
Musznya	Kápoly Kálmán
5 Szombathely I. ker.	Horváth János
Szombathely II. ker.	Kreutz Ede
Szombathely III. ker.	Németh Ferenc

Róm. kath. iskolák :

Csendlak	Albauer Jenő
	Mesnárk József
	Telkes Endre
Felsőszentbenedek	Heider József
Felsőlendva	Tomori Lajos
Felsőmedves	Wagner Sarolta
5 Kismáriahavas	Koller Alajos
Mártonhely	Pusztai József
Muraszombat	Csiszái János
Perestő	Kohár N.
Szentgotthárd	Pum Károly, Á.V.É. ügyvivő elnöke
	Kern József
	Hertelendy Mária, Sasfy Mária
10 Szentsebestyén	Cserni Győző
Vashidegkút	Kocsár Károly
Vizlendva	Kanizsai János

Ág. ev. iskolák :

Alsómarác	Rátkai Lajos
Bodóhegy	Vukán Kálmán
Muraszombat	Ruzsa Ferenc
Péterhegy	Varga Endre
5 Szentgyörgyvölgy	Góron Lajos
Velemér	Benkő Károly

Izraelita iskola :

Szentgotthárd	Duxler Lajos
---------------	--------------

Zala vármegye.

Zala vármegye tanfelügyelője *dr. Ruzsitska Kálmán* kir. tanácsos már 1907. márc. 20-án szétküldött iskoláihoz nyomtatott felhívást és azóta minden évben megismétli ezt. Felszólítja az iskolákat, hogy a Fák Napját április 1. és 15. közt, a Madarak Napját pedig május 1. és 20. közt tartsák meg és hogy arról tüzetes jelentést küldjenek be.

Az idén 53 iskolából érkezett be jelentés és pedig 36 áll., 16 közs. elemi iskolából és egy áll. polg. iskolából. Több helyről csak előzetes értekezleti jegyzőkönyvet küldtek be. Külön tartották meg a Fák Napját és a Madarak Napját, csak 10 helyen volt egy ünnepély a két testvér tárgyról. Zalaszentmihályon kanyaró miatt nem tartották meg, Sztanetincezhegy II. hegykerületi iskolájában pedig állítólag „a községek szétszórt helyzete és az ily időszakra eső szeszélyes időjárások nem engedik meg“ az ünnepek együttes megtartását. Ebergényben délelőtt volt a Madarak Napja délután a Fák Napja. Ujudvaron novemberben volt a Fák Napja. Két helyen júniusban volt 1 ünnepély.

22 helyen iskola termében is, szabadban is ünnepeltek, 16 helyen csak szabadban, 13 helyen csak iskolában. Sok iskolának udvarán, kertjében, faiskolájában, másutt a templomtéren folyt le az ünnepség. Többnyire délelőtt volt az ünnepély s délután a kirándulás.

A Fák Napján — mondhatni — mindenütt a faültetés volt az ünnepély főrésze; ezt a tanító beszéde, magyarázata kísérte. Néhol a gondnoksági vagy iskolaszéki elnök is beszélt (Csabrendek, Dráva-szentmihály, Porszombat, Szepetk, Szentadorján), másutt két tanító vagy a tanító és neje (Zalamihályfalva) is beszélt.

A Fák Napján nem igen volt szavalat és ének. A Madarak Napján vagy az egynapú ünnepélyeken inkább.

Legszébb műsor volt Zalaszentbalázs, Turcsicse, Szentadorján, Ebergény, Pakod iskoláiban.

Általában együtt ünnepelt az egész iskola, csak néhol osztályonként, vagy a fiúk és lányok külön. Keszthelyen nem találtak oly helyet ahol az ő 730 tanulójuk mind meghallhatta volna a szavakat.

A Madarak Napján 4 helyen volt fogadalom, egyébként nincs szó a Ligáról. Több helyen mutattak be etetőket az ünnepélyen és az etetés folyik télen.

Igen szép Benkő Sándor tanító jelentése (Bucsuszentlászló).

Jelentések Zala vármegyéből.

Állami iskolák :

Baglad	Németh Ferenc
Baksa	Kiss Károly
Balatonfüred	Molnár Antal
Bucsuszentlászló	Benkő Sándor

5	Csabrendek	Farkas Sándor
	Dobri	Standtné Hessky Ilona
	Drávaszentmihály	Hendel Zsigmond
	Egyeduta	Begedy Béla
	Felsőnemesapáti	Szalay József
10	Hódosán	?
	Királylak	Rántes Menyhért
	Molnári	Hevesi Jenő
	Muraszentkereszt	Terenth János
	Muraszerdahely	Kaczun Ignác
15	Nagyfalu	Bezeuhofer Mihály
	Nagykanizsa II. ker.	Szalay Sándor
	Nagykanizsa III. ker.	Szabó István
	Orehovicza	Sráy Ferenc
	Pakod	Egyed Ferenc
20	Palin	Magasi József
	Perlak	Vogrintsits Nándor
	Podbresszt	Hajnal János
	Porszombat	Kászli András
	(Sztanetincezhegy II. Hegyker.	Balogh N.)
25	Sztridó	Danits N.
	Szentadorján	Rozner Rezső
	Szentlászló	Trebiczky József
	Szepetk	Kulcsár Dezső
	Turcsicse	Máthéné Opasits Mária
30	Zalácsány	Stángl Gyula
	Zalaegerszeg	Pánkovich György
	Zalalövő	Vizy István
	Zalamihályfalva	Lugmayer Ferenc
	Zalaszentgróth	?
35	(Zalaszentmihály	Németh Jenő)
	Zánka	Pelyvássy Mihály

Községi iskolák :

	Alsódomború	Gyarmati József
		Alszeghy Ilona
	Alsónemesapáti	Török Károly
	Alsórajk	Simon Károly
	Bajcsa	Hochholzer Ferenc
5	Bánokszentgyörgy	Hutor János
	Besenyő	Deák Viktor
	Ebergény	Vimlāti Lőrinc
	Gyenesdiás	Kárpáthy János
	Keszthely	Murai Lajos
10	Magyarszerdahely	?
	Perlak	Fehér Jenő
	Sormás	Anders Károly
	Szilvág	Tukasz Teréz

Ujudvar
15 Viziszentgyörgy
Zalasantbalázs

Magyar Károly
Major János
König Ferenc

Állami polgári iskola:

Csáktornya

Szavcsuk József

Zemplén vármegye.

Beregszászy István kir. tanfelügyelő az 1906/7. — 1909/10. tanévekről küldött be jelentéseket, de jelen munkánkban csak a legutóbbi év adatait dolgozhattuk föl. Ezenkívül az 1909/10. évről gondosan készített kimutatást is küldött *Kolumbán Sándor* kir. s. tanfelügyelő. A rendkívül gondos munkáért az O. Á. V. E. meleg köszönő iratot küldött a tanfelügyelőségnek.

43 állami, 4 községi, 3 r. k., 3 g. k., 2 ref., 1 ág. ev., 1 izr. és 1 társulati, összesen 58 iskolából érkezett be jelentés.

Legtöbb helyen május 9-én volt az ünnepély, ezenkívül május 2-ika és 17-ike között más napokon is volt néhol.

30 helyen volt a teremben, 20 helyen a szabadban, 8 helyen benn is, künn is.

Szomotor ünnepélyén résztvettek Zemplén, Ladamóc és Vécs iskolái is

Gálszécsen reggel volt az ünnepély az iskolában és d. u. 2-től 4-ig előadás volt, melyen a madarakról és fákról magyaráztak.

3 jelentés nem szól a műsorról, 12 jelentés csak az alkalmi beszédet említi, néhány helyen nem is volt beszéd.

Szebb műsor volt Bodrogkeresztur, Bodrogvécs, Cselej, Cséke, Csörgő, Gatály, Józsefvölgy, Kisrovágy, Luka, Mezőzombor, Nagymihály, Szerencs, Tokaj (osztályonként külön), Alsóbereczk, Lácza, Ricse és Szomotor ünnepélyein.

Faültetés és oltás volt 7 helyen, eperfakiosztás 1 helyen, műfészek elhelyezése Tavarnán. A közönség csak 7 községben érdeklődött.

E tankerület tanítói külön jelentést küldtek a Liga megalakításáról. És az említett kimutatás közli a tagok számát iskolánként. Ez összesen 6508. Az állami iskolák közül csak Opálhegyen nem alakult meg a Liga. A felekezeti iskolák között 4 tétetett fogadalmat növendékeivel.

Jelentések Zemplén vármegyéből.

Állami iskolák:

Alsógyertyán

Lukács Dénes

Alsókomaróc

Bogati Adolf

Berettó

Panthy Lajos

Bodrogkeresztur

Jakab József

5	Bodrogszerdahely
Bodrogvécs
Bodzásujlak
Cselej
Cséke	Polák József
Kun Béla
Molnár István
Kelemen Bertalan
Fonnády György
10	Csőrgő
Dénesujfalu
Gatály
Gálszécs
Gercsely	Vész József
Skvada Sándor
Argay Gusztáv
Andor Pál
Sárosy Albert
15	Hosszuház
Józsefvölgy
Kazsó
Királyhelmeccz
Kisrosvágy	Bárpataky Gyula
Kecskés Béla
Takáts János
Lukács János
Keresztury József
20	Kozma
Lazony
Legenye
Luka
Mád	Romeo Gyula
Cseh Károly
Sikolya Antal
Szöcs Ábrahám
Kiss Károly
25	Mezőzombor
Mocsás
Nagymihály
(Opálhegy)
Pazdics	Noczály Lajos
Reiz Ferenc
Mathiász József
Krafcsik Zoltán)
Molnár Gyula
30	Páczin
Perbenyik
Sátoraljaujhely fiúiskola
Sátoraljaujhely leányiskola
Szerencs	Baydy István
Lipták István
Molnár Gyula
Vágó Gyula
?
35	Szinyér
Szolnocska
Tavarna
Telekháza
Tokaj	Kovács István
Futó Lajos
Bacskó József
Majtényi Sándor
Gönczy Bertalan
Czigler Gizella
Záborszky Kálmán
40	Töketerebes
Varannó
Vámosújfalú
Zemplénkelecsény	Pázmány József
Salgó Antal
Berecz Károly
Mayforth Cornelia

Községi iskolák :

Alsóbereczk
Bodrogsadány
Sárospatak
Szécsegves

Árvay Andor
Kárpáti Péter
Tóth Mihály
Marikovszky Pál

Róm. kath. iskolák :

Ricse	Hyross Ede
Visnyó	Imre Zoltán
Zétény	Rákos Imre

Görög kath. iskolák :

Alsóregmecz	Jánszky Elek
Felsőregmecz	Futó Jerna
Mikóház	Krenyiczky Mihály

Református iskolák :

Lácza	Bagossy Sámuel
Szomotor	Széchényi Endre

Ág. ev. iskola :

Merézpatak	Duchaj György
------------	---------------

Társulati iskola :

Csillagharangod	Ballay Jenő
-----------------	-------------

Izraelita iskola :

Erdőbénye	Gondos Mór
-----------	------------

Zólyom vármegye.

Matavovszky Béla kir. tanfelügyelő helyett *Rusznayk Béla* kir. s. tanfelügyelő 23 állami, 2 községi, 2 róm. kath. és 1 ág. ev., mindössze 28 iskolából küldött be jelentést.

24 helyen ápr. 20-án volt az ünnep, 1 helyen ápr. 29-én és 3 helyen májusban. Zólyombrezsón az ünnepély ápr. 20-án volt, de a kirándulás máj. 20-án.

15 iskola a teremben tartotta a rossz idő miatt, 4 a szabadban, 9 bent is, kint is.

Lucatón délelőtt Madarak Napja, délután Fák napja volt. Erdőközön osztályonkint külön volt tanítói beszéd a faiskolában.

9 helyen nincs említés a műsorról. Egyébként mindenütt volt tanítói beszéd. Karámon a gondnoksági elnök, Breznóbányán egy gondnoksági tag is beszélt.

Szebb műsor volt Alsótörök, Borosznó, Felsőperesény, Felsőszarvas, Bikás, Karám, Lucató, Ohnányfalva és Pallós ünnepélyein. Zólyombrezsón és Pallóson az ünnepélynek egyik része volt egy természetrajzi óra a hasznos madarokról és a fákról, egy „mintalecke”.

Odukiakasztás volt az ünnepélyen Breznóbányán; faültetés itt, Alsótörökön, Karámon, Ohnányfalván, Porázon, Bábaszéken és Királykán; oltás Felsőszarvason.

Fogadalom volt Borosznón és Ohnányfalván, Liga-alakítás Felsőszarvason, Pallóson és Gyetván. Ez utóbbi helyen 159 új tag van, 200 jelvényt tűztek föl.

Szülők csak Lucatón voltak jelen.

Breznóbányán az ünnepély előtti napon osztályonként ismertették a napot.

Perháton fákat ápolnak évközben.

Jelentések Zólyom vármegyéből.

Állami iskolák :

	Alsótörök	Ujj György
	Baracska	Imrika József
	Bikás	Fukasz Károly
	Borosznó	Baricska Dezső
5	Breznóbánya	Kilvady József
	Erdőköz	Horváth Lajos
	Felsőperesény	Horváth János
	Felsőszarvas	Novák Ignác
	Garamberzencze	Dendey János
10	Gyetva	Delmis György
	Karám	Hevesy János
	Kisgaram	Inderszt Károly
	Kovácsfalva	Zvada János
	Lucató	Darás Viktor
15	Ohányfalva	Kárpáti Béla
	Pallós	Mirjatkó Mátyás
	Perhát	Smehil János
	Pöráz	Vackó Márton
	Sebesér	Kobány György
20	Zólyomlipcse	Tömöri Vilmos
	Zólyombrezó	Makoviczky József
	Zólyom	Mázy János
	Zólyom (vasúttelep)	Paskó Gyula
		Dánfi Benő

Községi iskolák :

Bábaszék	Szirotka Gusztáv
Királyka	Szekerák István

Róm. kath. iskolák :

Felsőcsinnye	Bornemisza János
Pallós	Dalmadi József

Ág. ev. isk :

Zólyombucs	Kollár István
------------	---------------

Összefoglalás.

—=—

a) A Madarak és Fák Napja.

Csakis alcímül használhatjuk e szavakat, miután munkánk élére az ünneplésről és a Ligáról szóló *jelentéseket* irtuk.

Csak a hozzánk érkezett jelentésekről szólhatunk mi határozotlan, számadatokkal, az egész ország ünnepléséről csak általánosságban. De ezt a kevésbbé pontos általános tájékoztatást is csak a jelentések és a tanfelügyelők értesítései révén nyújthatjuk.

Mindenekelőtt azonban azokat az intézkedéseket kell bemutatnunk, melyeknek anyagunkat köszönhetjük.

Gróf Apponyi Albert volt vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1906. évi ápr. 27-én 26,120. sz. a. kelt körrendelete*) csak a miniszterium közvetlen felügyelete alá tartozó állami, községi, társulati és magán elemi népiskolákban teszi kötelezővé a Madarak és Fák Napját, jöllehet az egyházi főhatóságokhoz is megküldte a körrendeletet a miniszter. E körrendelet utolsó pontja az ünneplésről való jelentéstételre is föl hívja a címzetteket. Ez természetesen csak úgy lehetséges, ha ők is jelentéseket kapnak az iskolákból.

Erre hivatkozik Szepes vármegye főispánja, mint a vármegyei közigazgatási bizottság elnöke, midőn a tanfelügyelőhöz küldendő iskolai jelentéseket megkívánja.

Az egyházi főhatóságok intézkedései közül csak az egri biboros érsek 1906. évi VIII. 2597. sz. körrendeletére találunk hivatkozást a jelentések között. Vas vármegye tanfelügyelője negatív értesítést ad e szavaival: „A hitfelekezeti elemi iskolákat illetőleg célszerűnek tartanám, ha az illető egyházi főhatóságokat tek. Cim megkeresné, hogy a hatóságuk alá tartozó elemi iskolákat a Madarak és Fák Napjának megtartására utasítsák.“

Már a miniszteri rendelet alapján 1906-tól kezdve több tanfelügyelő körlevélben utasította az iskolákat az ünnepély megtartására és jelentéstételre (Vas, Zala, Zemplén megye).

*) Néptanítók Lapja 1906. évi 19. szám. Az O. Á. V. E. külön is kiadta e rendeletet röpiratként az O. I. M. Liga ismertetésével és a Liga működését elismerő kormányrendelettel együtt.

Ezek után 1910. márc. 22-én 287. sz. a. körlevelet intézett az O. Á. V. E. a tanfelügyelőkhöz, melyben felkéri őket, hogy a népiskolák tanítóságát hívják föl a min. rendeletek végrehajtására, t. i. a Madarak és Fák Napjának megtartására, a jelentések beküldésére és a Liga szervezésére. Kéri ezenkívül az O. Á. V. E., hogy a tanfelügyelők körlevelüknek egy példányát és az iskolák jelentéseit küldjék be feldolgozás végett.

E körlevél nyomán felszólították a tanfelügyelők az iskolákat az ünnep megtartására, a Liga szervezésére és jelentésük megtételére. Az igazgatók, gondnoksági vagy iskolaszéki elnökök és tanítók megírták jelentéseiket, beküldték a tanfelügyelőkhöz, ők pedig az O. Á. V. E. elnökségéhez.

Igy szereztük meg e könyvecske anyagát.

*

De méltán mondta az elnökség a körlevélben is, a mostani bevezetésben is csak *kisértetnek* e munkálatot, mert bár sok-sok jóakarát, hevülést, idealizmus és remény sugárik ki e jelentésekből, a jelentések száma bizony igen kevés.

51 tanfelügyelőségtől, de csak 1407 iskolából érkezett be jelentés. Mi ez a tenger sima tükréhez képest?! Magyarország 16,500 elemi iskolája közül csak 8,5% tartotta meg az ünnepélyt? Nem így van a dolog! Előre bocsátottuk, hogy itt csak a jelentések jelentéséről van szó.

Nemcsak ennyi, hanem majdnem valamennyi iskola megtartotta az ünnepélyt a rendelet értelmében, csakhogy nem küldtek jelentést. Ennek első oka az, hogy nem volt határozott sem a min. rendelet, sem az O. Á. V. E. körlevele a jelentésekre vonatkozó pontjában. „Ha Nagyságod jönnek találná . . .” Így bátortalankodik udvarias elnökségünk.

13 megye nem is tartotta jónak, érdemesnek a körlevélre válaszolni. (Bereg, Borsod, Fehér, Gömör, Heves, Kisküküllő, Komárom, Liptó, Pozsony, Torda-Aranyos, Torontál, Turóc és Veszprém). Másik 11 tanfelügyelőség felelt ugyan, de részint egy jelentést sem küldött be, részint 10-nél kevesebbet. (Arad, Bars, Bács-Bodrog, Budapest, Győr, Jász-Nagykúnszolnok, Kolozs, Nógrád, Szabolcs, Szatmár, Szeben). E 24 tankerület 5889 iskoláját tehát nem szabad a többihez számítani, ha az arányt nézzük.

Amde a tanfelügyelők jelentései szerint a legtöbb iskolában megtartották az ünnepélyt, felekezetiekben épűgy, mint a többiben, csakhogy nem küldtek jelentéseket, vagy a főszolgabírák nem küldték be a jelentéseket, csak egy átirattal végezték el a dolgot. Volt úgy, hogy a tanévi záró jelentések, tantszületi és gondnoksági jegyzőkönyvek, iskolai beléleti jelentések foglalták magukba e tárgyat is; ezeket persze nem küldhették el a tanfelügyelők. Egyik helyen fölküldték a miniszteriumhoz a jelentéseket, másutt a feldolgozásra alkalmatlanoknak véli a tanfelügyelő a

jelentéseket. Van két megye, hol a jövő évre vázlatos kérdőpontokat kérnek, addig nem kérhetnek be jelentéseket. Vannak új iskolák, melyeknél nincs meg a rendelet, de vannak régié is ilyenek. Nagy nehézség a nem magyar tanyelvű iskolák függetlensége is, ilyen pedig 3712 van Magyarországon. A hitfelekezeti iskolák fenntartóit nem kérte meg külön az O. Á. V. E. A tanfelügye-
 lőségek nagy része pedig csakis a közvetlen felügyeletük alatt álló állami, községi, társulati és magániskoláktól kívánt jelentést, mint amelyekre nézve kötelező is az ünnepély megtartása.

Igy az állami iskolák a legnagyobb százalékot is adják. 2570 állami iskola van Magyarországon és ezek közül 926 küldött be jelentést, vagyis 36⁰/₀. A jelentéseknek 1407 iskolája között pedig 66⁰/₀ ez; a 227 községi iskola 16⁰/₀-ot tesz ki; tehát a többi 254 iskola mindössze csak 18⁰/₀ és pedig 81 róm. kath., 10 g. kath., 67 ref., 18 ág. ev., 3 g. kel., 19 izr., 25 magán és társulati elemi iskola és 31 másféle iskola, (nem elemi). 32 iskola pedig nem tartotta meg az ünnepet, majdnem kivétel nélkül alapos ok miatt (3⁰/₀).

Mindezekből látjuk ezen első anyaggyűjtésünk hiányait, de látjuk azon körülményeket is, melyek e tökéletlenséget magyarázzák és mentik.

Ha a tanulók számát 200,000-re tesszük, szintén nem szabad összevetnünk e számot az összes tanulók számával: 2 millióval, mert — ismételjük — csak a jelentésekről van szó s nem a tényleges ünneplésekről. Nem 10⁰/₀-a, hanem 97⁰/₀-a ünnepelt az iskoláknak, ha a fönti 3⁰/₀-ot általánosítjuk.

Ilyen általánosításra hajlandók vagyunk a többi adatnál is, és ezt tekintjük e „kísérlet“ egyik eredményének.

Ezen adatok az ünnepély idejére, helyére és gyakorlati körülményeire vonatkoznak.

12 iskola tartotta az ünnepélyt márciusban (1⁰/₀), 110 azaz 8⁰/₀ áprilisban, 1115 azaz 81⁰/₀ májusban és 138 azaz 10⁰/₀ júniusban. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a min. rendelet az időről ezt mondja: „Május vagy június hóban a Cím által minden évben meghatározandó külön nap szenteltessék kizárólag erre a célra.“

98 helyen külön *Fák Napja* volt és külön *Madarak Napja* (7⁰/₀). A Fák Napját kora tavasszal, néhány helyen ősszel ünnepelték, mert akkor lehet eredményesen ültetni. Zala vármegyében a tanfelügyelői rendelet a *Fák Napját* ápr. 1.—15., és a *Madarak Napját* május 1—20. közé teszi.

A színhely 615 esetben (44⁰/₀) az Isten szabad ege alatt volt, 554 iskolában teremben (40⁰/₀), 206 helyen először bent, aztán kint (16⁰/₀).

Az ünnepélyen vagy annak napján való faültetést, különösen szederfák ültetését a rendelet is ajánlja. Esztergom vármegye tanfelügyelője a jövőben erre és más gyakorlati dologra is fog tekinteni. *Faültetés* és oltás csak 194 iskolában történt mindössze (14⁰/₀), ez se mind az ünnepélyen.

Odvakat pedig csak 25 helyen akasztottak ki (1·8%), pedig épen ez volna a fődolog.

A közönség érdeklődését a 151-es szám* mutatja (11%). Nincs is több számadatom. De mégis van még egy!

*

b) Az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga.

Az említett szám azt mutatja, hogy fogadalmat és a Ligába való tagfölvételt 291 helyen tettek. Ez bizony csak 22%. És ezeknek is csak a fele írta alá a Liga-jegyet. És a Ligának valóban 212,000 jegye fogyott el eddig, ami az egész tanulósnak 11%-a.

Amint az egyes jelentésekből látszik, a legtöbb helyen azt se tudják, mi fán terem a Liga.

Azért meg kell itt röviden magyaráznunk. Nem kell ahhoz pénz és nem egylet az. Csak egy fogadalom-szöveget ír alá a tanuló s ezzel állatvédővé és madárvédővé lesz. Az aláírt rész az iskola őrizetében marad, a másik (Liga-jelvényes) rész a tanulóé lesz. Ligajelvényt nem okvetlenül szükséges hozatni, de még ha vesznek, az is csak 10 fillérbe kerül. Liga-jegyet pedig ingyen kapnak az O. Á. V. E.-től, valamint mintaelőadásokat is az ünnepélyre.

Egyébiránt ajánljuk a föntebb említett röpiratát, mely gróf Apponyi Albertnek az O. I. M. L. érdekében 1908. június 15-én 27,171. sz. a. kelt körrendeletét is közli. Ez így végződik: „Miatán kiváló gondoskodásom tárgyát képezi, hogy a Madarak és Fák Napja a gyakorlati életben a lehető legszebb erkölcsi és anyagi eredményeket hozza létre, ami csak úgy lehetséges, ha a gyermekek az állatok iránt való szeretetnek erkölcsi súlyáról, az állatok kínzásával járó kegyetlenkedés gyűlöletességéről, a madarak közgazdasági értékéről, azok kímélésének és megvédésének szükségességéről meggyőzetnek, kötelességévé teszem a kir. tanfelügyelő úrnak, hogy buzdítsa a tanítókat a szóban forgó Liga megalakítására, annak eredményéről pedig iskolalátogatásai alkalmával szerezzen meggyőződést.“

Zárszó.

Vizsgálatunkból mindenesetre kitűnik és eredményképen kimondható e két ítélet:

1. A Madarak és Fák Napjának ünneplése és az Országos Ifjusági Madárvédő Liga szervezése érvényre juttatta az O. Á. V. E. és a m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium két főszempontját, u. m. a) a **közművelődés** és b) a **közgazdaság** célzatait, szóval bevált a két intézmény.

2. A Madarak és Fák Napjának és az Országos Ifjusági Madárvédő Ligának intézménye még fejlődésben van, továbbképződésük elé a miniszteri rendelet sem állít merev korlátokat és tökéletesedésüket e munka révén nyert tanulságok is előmozdítandják.

1. a) Legdúsabbak a közművelődés nyereségei. E kincsekből nemcsak a csöppségeknek, a nemzet virágainak jut, hanem a tanítóknak, a gondnokoknak, az iskolaszékeknek, a lelkészeknek, a szülőknak, az egész közönségnek, de még az írónak is, szóval az egész nemzetnek, aprajának-nagyjának.

Nem kell bizonyíthatnunk, hogy a *gyermekségre* mily benyomást és mily nevelő hatást tesz először az ünnepélyre való előkészülés, azután magának az ünnepélynek szelleme és egyes mozzanatai, az egésznek tiszta és egészséges élvezete és végre az ünnepély tanulságai, emléke és ezeknek ápolása, ébrentartása.

Benne van ebben a testnek és léleknek együttes, összhangzatos fejlesztése.

Az ünneplés dúsgazdag érzelmi és eszmei tartalma, a szaválás, éneklés, a beszéd hallgatása, gyakorlása, a fogadalomtétel: első sorban a *szellemet* táplálják; a gyakorlati madár- és növényvédelem (az odukészítés és kiakasztás, etetőházikó készítése és az etetés ellátása, valamint a faültetés és nemesítés, ápolás), pedig főképp a kézügyességet fejlesztik és így a kirándulással együtt a *testi* nevelésnek jelentékeny emeltyűi.

Nem utolsó dolog, hogy az új intézményt hazai nevelésünk két régi, hatalmas és szilárd főoszlopa tartja; az egyik a *hazaszeretet*, a másik a *vallásosság*; és ezen oszlopok fölé architráv gyanánt az *országos közösség* érzelme borul.

A hazai föld szeretetének hirdetése által a *honfiérvés* eleme, az élőtermészet megbecstülésének tanítása kapcsán a minden élők örökön élő forrásának imádása, a *vallásosság* motivuma olvad bele az ünneplés lelkébe és pedig oly szerencsésen, hogy azt minden nemzetiség és minden felekezet örömmel elfogadhatja, s magáévá teheti.

E hatalmas kétforrású szeretetnek a zavartalanságát pedig biztosítja az *országos nagy közösség* érzelme, amelynek virága e díszfa koronájában, az *Országos Ifjusági Madárvédő Ligában*, pompázik.

Az ünneplés *együttessége* is a közösség érzelmét táplálja.

Ennek szolgál a faültetés meg a madárvédelem nemes *altruizmusa* is, ezt ápolja az *isteni és emberi törvény tiszteletének* tanítása is.

Mindez a jövőző nemzeté; a tanulók osztaléka.

A *tanítókat* pedig e munkásság kiragadja köznapi nyomasztó gondjaikból s ezzel a legnagyobb jót teszi velük; ezenkívül az előkészítés és előkészítés sokoldalú munkája mindenféle képességeiket fejleszti és pedig kellemes szép úton haladva. A tollforgatás, előadás, rendezés, a gyakorlatiság és elméletiség, a realizmus és idealizmus tehetségei mind a legjobb iskolába kerülnek itt.

A *szülők*re és a *közönségre* ugyanazon érzelmek keltésével hat az ünnepély, mint a gyermekekre. Részeséivé teszi őket az iskola örömeinek, közelebb hozza őket az iskolához saját gyermekeikhez és tanítóikhoz; s erre van manapság legnagyobb szükségünk.

Az *írók* pedig új és hálás teret, közönséget, témákat, irányt kaptak. Vajha örömmel sietne íróink, költőink színé-java az intézmény fölvirágoztatására!

b) A *közgazdaság* haszna is óriási e nemzetnevelés által, mert azok, akik eddig a természet legfőbb tisztítói voltak, a gyermekek, ezután annak oltalmazói, ápolói lesznek.

S akik így nevelkednek, azok nagykorukban is jószívű állat- és növénybarátok lesznek. És miféle kiszámíthatatlan haszna az a nemzetgazdaságnak, ha a lakosság érző szívvel ápolja mindazt, ami él.

Már most is jelentették több helyről, hogy több már a fa és bokor, több a madár, vidámabb a természet, mint azelőtt. És azt is jelentették, hogy nemcsak a madár- és favédelmet, hanem az általános állat- és növényvédelmet is hirdetik az új munkásság apostolai, a derék tanítók.

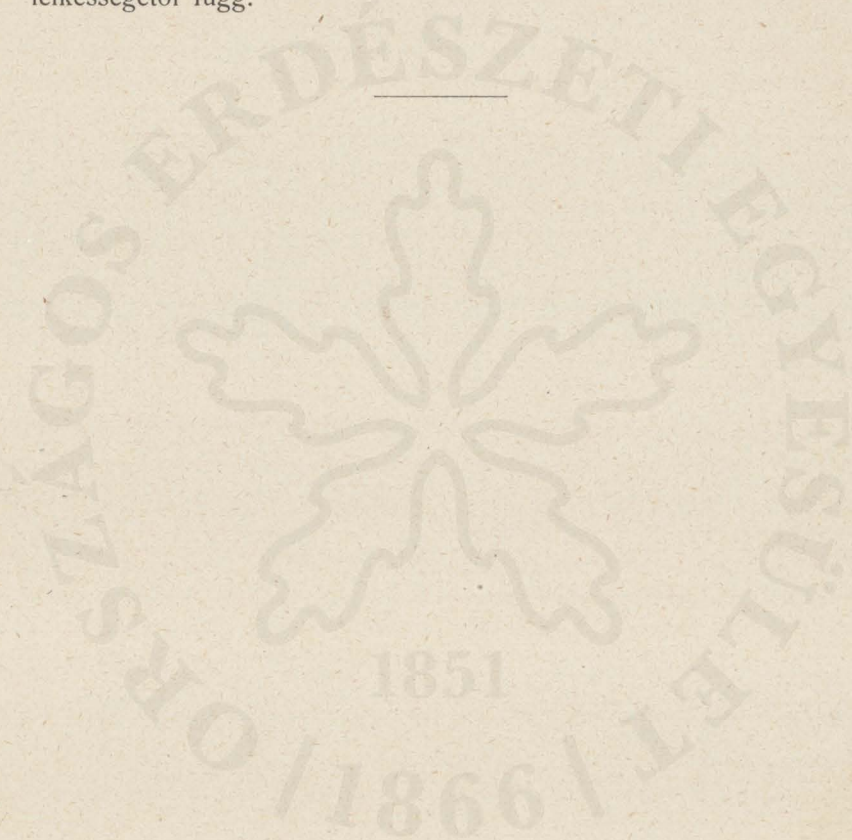
Egy-két évtized múlva zengő liget lesz édes hazánk, a régi amplissimum aviárium, dúsgazdag madárhon. A viruló élet, jólét és boldogság hazája lesz ez.

A hasznos madarak megóvnak bennünket a rovarcsapásoktól, a fák, bokrok pedig a másik veszedelemtől, a szárazságtól. Mert ruhája védeni fogja az anyaföldet a szárító szél és perzselő nap-sugár fölleségétől.

És fölvirul e szép országnak egész gazdasága, mert szép, dús otthonát mindenki örömmel ápolandja; szeretett és tisztelt lesz újra a földművelés és állattenyésztés ősi foglalkozása; a tiszta, nemes, boldogító munkásság elűzi a nemzetromboló iszákosságot, korhelységet; igaz lesz őseink hiú dicsekvése: „Extra Hungarium non est vita, si est vita, non est ita“; és valóra válik a nagy költő szózata: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely!“

2. A két intézmény még fejlődésben van. Körüknek és tartalmuknak hiányait láttuk az összefoglalásnál. Az épület alapítója, az O. Á. V. E., azonban kötelességének tartja a munka folytatását és betetőzését is. Ez újabb munkásság első eredménye e könyvecske, mely nem szólhat sem önmagáról, sem arról, ami utána következik: az így szerzett tanulságok alapján a munkásság folytatásáról.

Annyi bizonyos, hogy e nemes intézmények felvirágzása majdnem kizárólag a derék, fenkölt gondolkozásu magyar tanítóság lelkeségétől függ.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal		Oldal
Bevezetés	3	Moson vármegye	43
Előhang	7	Nagy-Küküllő vármegye	43
Abaúj-Torna vármegye	9	Nógrád vármegye	45
Alsó-Fehér vármegye	14	Nyitra vármegye	45
Arad vármegye	15	Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye	46
Árva vármegye	15	Sáros vármegye	48
Baranya vármegye	17	Somogy vármegye	49
Bars vármegye	18	Sopron vármegye	50
Bács-Bodrog vármegye	18	Szabolcs vármegye	52
Besztercze-Naszód vármegye	19	Szatmár vármegye	52
Békés vármegye	20	Szeben vármegye	52
Bihar vármegye	22	Szepes vármegye	53
Brassó vármegye	24	Szilágys vármegye	54
Budapest székesfőváros	25	Szolnok-Doboka vármegye	57
Csanád vármegye	25	Temes vármegye	58
Csik vármegye	28	Tolna vármegye	60
Csongrád vármegye	28	Trencsén vármegye	61
Esztergom vármegye	30	Udvarhely vármegye	62
Fogaras vármegye	31	Ugocsa vármegye	65
Győr vármegye	32	Ung vármegye	66
Hajdu vármegye	32	Vas vármegye	68
Háromszék vármegye	34	Zala vármegye	71
Hont vármegye	35	Zemplén vármegye	73
Hunyad vármegye	37	Zólyom vármegye	75
Jász-Nagykún-Szolnok vármegye	39	Összefoglalás :	
Kolozs vármegye	39	a) A Madarak és Fák Napja ...	77
Krassó-Szörény vármegye	40	b) Az Orsz. Ifj. Madárvédő Liga ...	80
Maros-Torda vármegye	41	Zárszó	81
Máramaros vármegye	42		

